

GRUPA KAPITAŁOWA

POLSKI BANK KOMÓREK MACIERZYSTYCH

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK OBROTOWY
ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2017**

Warszawa, 29 marca 2018 roku

Spis treści

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	9
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	10
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	12
1. INFORMACJE OGÓLNE	14
1.1. Informacje o jednostce dominującej.....	14
1.2. Informacje o Grupie Kapitałowej	16
1.3. Szczegóły na temat jednostek zależnych, które mają istotne udziały niekontrolujące	18
1.4. Zmiany w strukturze Grupy i ich efekt, w tym łączenia działalności, nabycia i zbycia spółek zależnych oraz inwestycji długoterminowych.....	19
2. STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	19
2.1. Kontynuacja działalności	19
2.2. Podstawa sporządzenia.....	19
2.3. Zasady konsolidacji	20
2.4. Połączenia jednostek gospodarczych.....	20
2.5. Wartość firmy	21
2.6. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej.....	21
2.7. Aktywa niematerialne	22
2.8. Środki trwałe	22
2.9. Środki trwałe w budowie	22
2.10. Utrata wartości aktywów	23
2.11. Leasing	23
2.12. Zapasy	23
2.13. Należności krótko- i długoterminowe	23
2.14. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	24
2.15. Rozliczenia międzyokresowe	24
2.16. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	24
2.17. Rezerwy.....	24
2.18. Kredyty bankowe i pożyczki oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	24
2.19. Podatek dochodowy	25
2.20. Odroczonego podatek dochodowy	25
2.21. Aktywa finansowe.....	25
2.22. Przychody ze sprzedaży.....	26

2.22.1.	Przychody z umów z przedsiębiorcami	26
2.22.2.	Przychody z umów z klientami indywidualnymi.....	26
2.23.	Koszty finansowania zewnętrznego	28
2.24.	Odsetki	28
2.25.	Dotacje	28
2.26.	Dywidendy	28
2.27.	Płatności na bazie akcji	28
3.	ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI ORAZ ZMIANY W PREZENTACJI DANYCH	28
4.	NOWE STANDARDY RACHUNKOWOŚCI I INTERPRETACJE KIMSF	29
4.1.	Oświadczenie o zgodności	29
4.2.	Status zatwierdzenia Standardów w UE	29
5.	ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSĄDZIE I SZACUNKACH	32
6.	SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI	34
7.	PRZYCHODY I KOSZTY.....	35
7.1.	Struktura przychodów ze sprzedaży i kosztów działalności operacyjnej	35
7.2.	Pozostałe przychody i koszty operacyjne.....	36
7.3.	Przychody i koszty finansowe	37
8.	PODATEK BIEŻĄCY I ODROZCZONY	37
9.	AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY I DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA	39
10.	ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ	39
11.	DYWIDENDY WYPŁACONE I ZAPROPONOWANE DO WYPŁATY	39
12.	AKTYWA NIEMATERIALNE.....	40
13.	WARTOŚĆ FIRMY.....	42
	Test na utratę wartości.....	42
	Pozostałe informacje.....	43
14.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	44
15.	NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE	46
16.	NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE	46
17.	AKTYWA FINANSOWE	46
18.	CZYNNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	47
19.	ZAPASY	48
20.	NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE	48
21.	ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY	49
22.	KAPITAŁ WŁASNY	49
22.1.	Kapitał zakładowy	49

22.2. Struktura akcjonariatu	50
22.3. Wykaz akcji i uprawnień w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących.....	51
22.4. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	52
22.5. Pozostałe kapitały	52
22.6. Zyski zatrzymane.....	53
22.7. Udziały niekontrolujące	53
23. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	53
24. REZERWY.....	53
25. ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE	54
26. KREDYTY I POŻYCZKI.....	54
27. ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE.....	55
28. PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW	55
29. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	56
30. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	56
31. ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE Z TYTUŁU LEASINGU	57
32. INSTRUMENTY FINANSOWE	57
33. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE, W TYM RÓWNIEŻ UDZIELONE PRZEZ GRUPĘ GWARANCJE I PORĘCZENIA, TAKŻE WEKSLOWE	59
34. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	59
35. PŁATNOŚCI REALIZOWANE W FORMIE AKCJI.....	62
36. KURSY PRZYJĘTE DO WYCENY POZYCJI WALUTOWYCH.....	64
37. INFORMACJA O WYNAGRODZENIACH, WYPŁACONYCH LUB NALEŻNYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ	64
38. INFORMACJA O POŻYCZKACH I ŚWIADCZENIACH O PODOBNYM CHARAKTERZE UDZIELONYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH	65
39. INFORMACJA O WYNAGRODZENIU BRUTTO BIEGŁEGO REWIDENTA	65
40. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH DOTYCZĄCYCH LAT UBIEGŁYCH UJĘTYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO	65
41. INFORMACJE O TRANSAKCJACH Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI	65
42. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH, JAKIE NASTĄPIŁY PO DNIU BILANSOWYM NIEUWZGLĘDNIONYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO	67

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. w dniu 29 marca 2018 roku.

Zarząd:

Jakub Julian Baran

Prezes Zarządu

Tomasz Baran

Członek Zarządu

Marcin Radziszewski

Członek Zarządu

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

AKTYWA		31.12.2017	31.12.2016
		badane	badane
Aktywa trwałe	Nota	152 322 960,22	130 549 751,52
Aktywa niematerialne	12	6 390 217,68	6 456 943,71
Wartość firmy	13	17 135 177,69	19 102 516,11
Rzeczowe aktywa trwałe	14	22 477 152,79	22 427 789,25
Należności długoterminowe	15	371 187,54	268 602,10
Długoterminowe aktywa finansowe	17	546 090,08	5 570,00
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8	4 643 366,17	5 241 928,78
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów	18	99 674 556,06	76 015 325,52
Inne długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	18	1 085 212,21	1 031 076,05
Aktywa obrotowe		60 174 694,79	38 989 617,23
Zapasy	19	3 714 948,06	2 385 532,79
Należności handlowe	20	17 411 825,87	14 374 415,71
Należności z tytułu podatku dochodowego	20	329 586,87	953 029,03
Należności krótkoterminowe inne	20	854 518,45	1 796 261,70
Krótkoterminowe aktywa finansowe	17	6 059 966,00	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	21	18 932 615,29	6 809 921,31
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów	18	11 109 217,94	10 656 201,57
Inne krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	18	1 762 016,31	2 014 255,11
Aktywa razem		212 497 655,01	169 539 368,76

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (cd.)

KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA		31.12.2017	31.12.2016*
		badane	badane
Kapitał własny ogółem	Nota	80 925 688,40	56 863 784,52
Kapitał podstawowy	22	2 367 410,00	2 367 410,00
Pozostałe kapitały		65 854 950,00	51 323 988,12
Zyski/straty z lat ubiegłych		(17 288 764,60)	(20 674 637,49)
Zysk/strata okresu		29 334 304,91	21 829 201,32
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(317 846,51)	342 285,47
Kapitały własne przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej		79 950 053,79	55 188 247,42
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli		975 634,61	1 675 537,10
Zobowiązania długoterminowe		101 985 576,79	86 495 666,43
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8	30 419 130,07	24 687 901,58
Długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	26	6 826 501,23	2 825 164,47
Pozostałe zobowiązania finansowe	25	2 814 994,86	3 017 570,02
Zobowiązania długoterminowe inne		0,00	800 580,79
Rezerwy długoterminowe	24	289 192,73	275 315,00
Przychody przyszłych okresów	28	61 635 757,90	54 889 134,58
Zobowiązania krótkoterminowe		29 586 389,82	26 179 917,81
Krótkoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	26	5 808 740,12	1 442 863,21
Pozostałe zobowiązania finansowe		1 222 894,64	983 965,76
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	27	7 016 962,63	6 015 305,69
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych		1 145 906,09	273 597,48
Zobowiązania budżetowe		2 179 759,01	6 038 653,61
Pozostałe zobowiązania		441 510,19	591 914,84
Rezerwy krótkoterminowe	24	3 206 527,96	2 897 507,56
Przychody przyszłych okresów	28	7 824 394,16	7 300 363,09
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	29	739 695,02	635 746,56
Pasywa razem		212 497 655,01	169 539 368,76

* Emitent dokonał przekształcenia danych porównawczych w wyniku zmian prezentacji. Szczegółowe informacje zawarto w Nocie 3. Zmiana prezentacji nie wpłynęła na kwoty poszczególnych zysków.

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Rachunek zysków i strat	Nota	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
		badane	badane
Przychody netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów	7.1	148 867 767,85	128 779 874,68
Koszty działalności operacyjnej	7.1	(109 392 337,64)	(98 940 858,70)
Amortyzacja		(5 282 098,77)	(4 806 165,06)
Zużycie materiałów i energii		(14 311 339,05)	(12 809 561,02)
Usługi obce		(38 369 473,03)	(34 997 530,99)
Podatki i opłaty		(1 328 673,59)	(994 958,39)
Wynagrodzenie		(31 418 279,26)	(29 324 151,20)
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia		(6 693 682,20)	(6 532 518,93)
Pozostałe koszty rodzajowe		(10 116 586,70)	(8 228 992,72)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów		(1 872 205,04)	(1 246 980,39)
Zysk (strata) ze sprzedaży		39 475 430,21	29 839 015,98
Pozostałe przychody operacyjne	7.2	3 992 476,03	2 365 712,79
Pozostałe koszty operacyjne	7.2	(2 749 626,03)	(1 849 784,29)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		40 718 280,21	30 354 944,48
Przychody finansowe	7.3	869 525,85	272 904,37
Koszty finansowe	7.3	(3 219 014,68)	(1 751 452,72)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		38 368 791,38	28 876 396,13
Podatek dochodowy	8	(8 498 503,00)	(5 291 130,78)
Zysk (strata) za okres sprawozdawczy		29 870 288,38	23 585 265,35
EBITDA		46 000 378,98	35 161 109,54
efektywna stawka podatkowa		22,15%	18,32%
<i>Przypadający:</i>			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		29 334 304,91	21 829 201,32
Udziałowcom niekontrolującym		535 983,44	1 756 064,02
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)			
Podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł) ze skonsolidowanego zysku z działalności kontynuowanej za okres sprawozdawczy przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej		6,20	4,61
Ilość akcji		4 734 820,00	4 734 820,00

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	Nota	01.01.2017-31.12.2017 badane	01.01.2016-31.12.2016 badane
Zysk (strata) netto za okres		29 870 288,38	23 585 265,35
Składniki, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat		-	-
Zyski i straty aktuarialne z tyt. programu określonych świadczeń pracowniczych		-	-
Podatek dochodowy dotyczący składników, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach		-	-
Składniki, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:		1 664 306,21	319 902,58
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(113 893,76)	319 902,58
Zysk/(strata) netto z tytułu wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		1 778 199,97	-
Inne całkowite dochody/(straty) po opodatkowaniu		-	-
Razem pozostałe dochody całkowite		31 534 594,59	23 905 167,92
Suma całkowitych dochodów przypadająca			
Akcjonariuszom jednostki dominującej		30 452 372,90	21 918 467,44
Udziałom niedającym kontroli		1 082 221,68	1 986 700,48

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	Zyski (straty) z lat ubiegłych i wynik okresu bieżącego	Kapitał własny Jednostki Dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
1 stycznia 2017 roku	2 367 410,00	50 408 888,12	915 100,00	-	342 285,46	1 154 563,83	55 188 247,42	1 675 537,10	56 863 784,52
Zysk za okres sprawozdawczy	-	-	-	-	-	29 334 304,91	29 334 304,91	535 983,47	29 870 288,38
Suma pozostałych dochodów całkowitych za okres sprawozdawczy	-	-	-	1 778 199,97	(660 131,98)	-	1 118 067,99	546 238,22	1 664 306,21
Podział zysku	-	11 628 761,91	-	-	-	(11 628 761,91)	-	-	-
Dywidenda za 2016 rok	-	-	-	-	-	(6 814 566,52)	(6 814 566,52)	(1 782 124,18)	(8 596 690,70)
Umorzenie udziałów	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emisja nowych udziałów	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcje z pracownikami rozliczanych w formie instrumentów kapitałowych	-	-	1 124 000,00	-	-	-	1 124 000,00	-	1 124 000,00
Transakcje na udziałach niekontrolujących – nabycie dodatkowych udziałów	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31 grudnia 2017 roku	2 367 410,00	62 037 650,03	2 039 100,00	1 778 199,97	(317 846,52)	12 045 540,31	79 950 053,79	975 634,61	80 925 688,40

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM (cd.)

	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	Zyski (straty) z lat ubiegłych i wynik okresu bieżącego	Kapitał własny Jednostki Dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	2 367 410,00	41 161 591,70	5 349 007,65	253 019,34	(9 710 349,30)	39 420 679,39	1 010 589,22	40 431 268,61
Zysk za okres sprawozdawczy	-	-	-	-	21 829 201,32	21 829 201,32	1 756 064,02	23 585 265,34
Suma pozostałych dochodów całkowitych za okres sprawozdawczy	-	-	-	89 266,12	-	89 266,12	230 636,46	319 902,58
Podział zysku	-	4 460 548,77	-	-	(4 460 548,77)	0,00	-	0,00
Dywidendy	-	-	-	-	(5 762 879,29)	(5 762 879,29)	(1 321 752,60)	(7 084 631,89)
Umorzenie udziałów	-	(398 160,00)	-	-	-	(398 160,00)	-	(398 160,00)
Transakcje z pracownikami rozliczanych w formie instrumentów kapitałowych	-	-	751 000,00	-	-	751 000,00	-	751 000,00
Program motywacyjny za rok 2015	-	5 184 907,65	(5 184 907,65)	-	-	0,00	-	0,00
Emisja nowych udziałów	-	-	-	-	-	0,00	-	0,00
Transakcje na udziałach niekontrolujących – nabycie dodatkowych udziałów	-	-	-	-	(740 860,13)	(740 860,13)	-	(740 860,13)
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	2 367 410,00	50 408 888,12	915 100,00	342 285,46	1 154 563,83	55 188 247,42	1 675 537,10	56 863 784,52

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	31.12.2017 badane	31.12.2016* badane
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej			
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		38 368 791,38	28 876 396,13
Korekty:		(15 322 524,55)	(14 364 124,81)
Amortyzacja		5 282 098,77	4 806 165,06
Odpis wartości firmy		(824 786,75)	-
Zysk (strata) z tytułu różnic kursowych		809 441,75	(543 798,40)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)		1 010 983,91	251 283,55
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej		1 367 601,87	(67 339,32)
Zmiana stanu rezerw		347 719,99	599 514,68
Zmiana stanu zapasów		(1 329 415,27)	2 344,46
Zmiana stanu należności	30	(2 198 252,35)	(3 581 867,99)
Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem kredytów i pożyczek	30	(3 571 124,84)	(983 530,13)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	30	(18 124 363,25)	(15 624 270,15)
Inne korekty		1 907 571,62	777 373,42
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		23 046 266,83	14 512 271,32
Podatek dochodowy zapłacony		(516 586,23)	(1 542 762,65)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		22 529 680,61	12 969 508,67
Działalności inwestycyjna			
Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz aktywów finansowych		1 415 572,01	1 108 979,92
Wydatki na rzeczowe aktywa trwałe, aktywa niematerialne oraz nieruchomości inwestycyjne		(7 067 973,23)	(9 556 740,02)
Wydatki na aktywa finansowe		(3 912 735,90)	(175 346,00)
Udzielone pożyczki krótkoterminowe		(804 440,33)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(10 369 577,45)	(8 623 106,10)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH (cd.)

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	31.12.2017 badane	31.12.2016* badane
Działalność finansowa			
Wpływy netto z wydania udziałów (akcji)		-	-
Wpływy z tytułu kredytów i pożyczek		13 963 714,08	2 523 947,59
Dotacje		1 627 003,78	1 671 909,83
Nabycie udziałów (akcji) własnych		-	(218 785,00)
Emisja dłużnych papierów wartościowych		-	-
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		(8 594 247,57)	(7 007 534,60)
Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku		-	-
Splaty kredytów i pożyczek		(5 209 138,75)	(457 739,87)
Wykup dłużnych papierów wartościowych		(298 630,00)	
Nabycie udziałów w jednostkach zależnych		-	-
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		(781 509,37)	(652 920,49)
Odsetki zapłacone		(744 601,32)	(247 037,08)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(37 409,15)	(4 388 159,62)
Zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		12 122 693,98	(41 757,05)
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		-	-
Środki pieniężne na początek okresu		6 809 921,31	6 851 678,36
Środki pieniężne na koniec okresu		18 932 615,29	6 809 921,31

* Emitent dokonał przekształcenia danych porównawczych w wyniku zmian prezentacji. Szczegółowe informacje zawarto w Nocie 3. Zmiana prezentacji nie wpłynęła na kwoty poszczególnych zysków.

1. INFORMACJE OGÓLNE

Prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską (dalej „MSSF”) i przedstawia dane finansowe w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów i skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych, obejmujące dane za 2017 rok i za 2016 rok, oraz noty objaśniające do wyżej wymienionych sprawozdań finansowych. Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za 2017 rok obejmuje jednostkę dominującą i jej jednostki zależne (zwane łącznie „Grupą Kapitałową Polski Bank Komórek Macierzystych”, „Grupą Kapitałową” lub „Grupą”).

1.1. Informacje o jednostce dominującej

Spółką dominującą Grupy Kapitałowej jest Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. (PBKM S.A.) z siedzibą w Warszawie przy al. Jana Pawła II 29.

Na mocy uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 2 kwietnia 2003 roku dokonano przekształcenia Spółki Polski Bank Komórek Macierzystych spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Polski Bank Komórek Macierzystych Spółka Akcyjna. Spółka zawarta została na czas nieograniczony.

W dniu 28 czerwca 2003 roku Spółka została wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy z siedzibą w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000166106.

Spółce nadano numer statystyczny REGON 017452559 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 525-22-39-973.

Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest:

- pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej, gdzie indziej niesklasyfikowana PKD 86.90.E,
- pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej PKD 86.90,
- praktyka lekarska specjalistyczna PKD 86.22.Z,
- badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie biotechnologii PKD 72.11.Z,
- badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych PKD 72.19.Z,
- produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych PKD 20.10.Z,
- produkcja leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych PKD 21.20.Z,
- pozostałą działalność wydawnicza PKD 58.19.Z,
- przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność PKD 63.11.Z,
- działalność związana z organizacją targów, wystaw, kongresów PKD 82.30.Z

W trakcie okresu sprawozdawczego głównym przedmiotem działalności Spółki było:

- pobieranie, preparatyka i przechowywanie komórek macierzystych, pobieranych z krwi pępowinowej.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku skład organów zarządczych i nadzorujących jednostki dominującej był następujący:

Organ	Funkcja	Imię i nazwisko
Zarząd	Prezes Zarządu	Jakub Julian Baran
	Członek Zarządu	Tomasz Baran
	Członek Zarządu	Jerzy Mikosz
Rada Nadzorcza	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Michał Kowalczewski
	Członek Rady Nadzorczej	Witold Ryszard Kaszuba
	Członek Rady Nadzorczej	Tomasz Adam Modzelewski
	Członek Rady Nadzorczej	Agnieszka Masłowska
	Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Jakubiak
	Członek Rady Nadzorczej	Konrad Mitterski

Dnia 29 czerwca 2017 r. wpłynęły do Spółki rezygnacje z członkostwa w Radzie Nadzorczej Spółki ze skutkiem na moment rozpoczęcia obrad Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia zwołanego na dzień 21 lipca 2017 roku od następujących osób:

- Pan Rafał Bator – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Pan Tomasz Modzelewski – Członek Rady Nadzorczej,
- Pani Agnieszka Masłowska – Członek Rady Nadzorczej.

W dniu 21 lipca 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki (NWZ) ustaliło liczbę członków Rady Nadzorczej Spółki na 7 osób, a następnie powołało z tym samym dniem w skład Rady Nadzorczej Spółki Panią Agnieszka Masłowską oraz Panów Michała Kowalczewskiego, Andrzeja Jakubiaka, Konrada Mitterskiego i Tomasza Modzelewskiego. Na przewodniczącego Rady Nadzorczej Spółki został wybrany Pan Michał Kowalczewski.

W dniu 24 października 2017 roku wpłynęła do Spółki datowana na ten sam dzień rezygnacja Pana Jarosława Sobolewskiego z członkostwa w Radzie Nadzorczej Spółki ze skutkiem na dzień 24 października 2017 roku.

W dniu 8 grudnia 2017 roku otrzymał datowaną na ten sam dzień rezygnację Pana Jerzego Mikosza z pełnienia funkcji Członka Zarządu Emitenta z dniem 31 grudnia 2017 r. Przyczyną rezygnacji jest oddelegowanie Pana Jerzego Mikosza do organizacji spółki zależnej FamiCord AG z siedzibą w Szwajcarii, w której zaplanowane jest rozpoczęcie działalności operacyjnej w roku 2018.

W związku z ww. rezygnacją w dniu 8 grudnia 2017 r. Rada Nadzorcza Spółki powołała z dniem 1 stycznia 2018 r. Pana Marcina Radziszewskiego do składu Zarządu Spółki powierzając mu funkcję członka Zarządu Emitenta.

Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład organów zarządczych i nadzorujących jednostki dominującej jest następujący:

Organ	Funkcja	Imię i nazwisko
Zarząd	Prezes Zarządu	Jakub Julian Baran
	Członek Zarządu	Tomasz Baran
	Członek Zarządu	Marcin Radziszewski
Rada Nadzorcza	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Michał Kowalczewski
	Członek Rady Nadzorczej	Witold Ryszard Kaszuba
	Członek Rady Nadzorczej	Tomasz Adam Modzelewski
	Członek Rady Nadzorczej	Agnieszka Maślowska
	Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Jakubiak
	Członek Rady Nadzorczej	Konrad Mitterski

Informacje na temat struktury akcjonariatu znajdują się w nocie 22 niniejszego sprawozdania finansowego.

1.2. Informacje o Grupie Kapitałowej

Na dzień bilansowy w skład Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych wchodzi Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. jako podmiot dominujący oraz następujące spółki zależne:

- **Cryoprofil S.A. (Polska)** z siedzibą w Warszawie
- **CILMES ŠŪNU BANKA SIA (Łotwa)** z siedzibą w Rydze
- **KRIO Intezet Zrt. (Węgry)** z siedzibą w Budapeszcie
- **Biogenis S.R.L. (Rumunia)** z siedzibą w Bukareszcie
- **Stemlab Diagnostic S.R.L. (Rumunia)** z siedzibą w Galati
- **Sevibe Cells S.L. (Hiszpania)** z siedzibą w Barcelonie
- **Sevibe Testing S.L.U. (Hiszpania)** z siedzibą w Gironie
- **Famicord Italia S.R.L. (Włoch)** z siedzibą w Mediolanie
- **Yaşam Bankası Sağlık Hizmetleri İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi (Turcja)** z siedzibą w Ankarze
- **Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych Sp. z o.o. (Polska)** z siedzibą w Krakowie
- **Instytut Terapii Komórkowych S.A. (Polska)** z siedzibą w Olsztynie
- **Famicord AG (Szwajcaria)** z siedzibą w Zurychu
- **Krionet Kft. (Węgry)** z siedzibą w Budapeszcie

PBKM jest jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych. W skład Grupy wchodzi Emitent oraz 13 podmiotów, z których siedem prowadzi bank komórek i tkanek, dwie usługi diagnostyczne, jedna tzw. szpital jednego dnia i jedna działalność usługową na rzecz pozostałych spółek z Grupy. Dwie spółki nie rozpoczęły jeszcze prowadzenia działalności operacyjnej.

Grupa Kapitałowa Polski Bank Komórek Macierzystych funkcjonując pod wspólną marką FamiCord Group tworzy międzynarodową grupę banków komórek macierzystych pozyskiwanych głównie z krwi pępowinowej. Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia zaangażowanie kapitałowe PBKM w zakresie ekspansji zagranicznej objęło podmioty działające na rynkach rumuńskim, łotewskim, hiszpańskim, węgierskim, włoskim oraz tureckim. Poprzez partnerów usługi Grupy dostępne są także m.in. w Serbii, Wielkiej Brytanii, na Ukrainie oraz od niedawna - w Szwecji. W ramach współpracy zagranicznej, na podstawie umów partnerskich, Grupa współpracuje ze specjalistycznymi laboratoriami m.in. w Niemczech, Stanach Zjednoczonych oraz Szwajcarii.

Na datę sporządzenia sprawozdania w skład Grupy wchodzi Spółka, 12 podmiotów bezpośrednio zależnych oraz 1 podmiot zależny pośrednio.

Poniżej przedstawiono informacje dotyczące udziałów w kapitale własnym oraz przedmiotu działalności spółek zależnych, w których Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. posiada udziały.

Nazwa podmiotu	Przedmiot działalności	Udział w kapitale zakładowym/ogólnej liczbie głosów
SIA Cilmes Sunu Banka (Ryga, Łotwa)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 100%
Krio Intezet Zrt. (Budapeszt, Węgry)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 97,52%
Biogenis S.R.L. (Bukareszt, Rumunia)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 100%
Sevibe Cells S.L. (Barcelona, Hiszpania)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 55,97%*
Famicord Italia S.R.L. (Mediolan, Włochy)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 100%
Yaşam Bankasi (Ankara, Turcja)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio - 85,0% kapitału zakładowego - 79,1% ogólnej liczby głosów
Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych Sp. z o.o. (Kraków, Polska)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 100%
Cryoprofil S.A. (Warszawa, Polska)	spółka odpowiadająca za zakupy dla Grupy	bezpośrednio 100% minus jedna akcja
Stemlab Diagnostic S.R.L. (Galati, Rumunia)	spółka prowadząca laboratorium diagnostyczne	łącznie 100% w tym: - bezpośrednio 99% - pośrednio (przez Cryoprofil) 1%
Sevibe Testing S.L.U. (Girona, Hiszpania)	spółka prowadząca laboratorium diagnostyczne	pośrednio (przez Sevibe Cells S.L.) 55,97%
Instytut Terapii Komórkowych S.A. (Olsztyn, Polska)	spółka prowadząca tzw. szpital jednego dnia	bezpośrednio - 50,0% kapitału zakładowego - 53,5% ogólnej liczby głosów
Famicord AG (Zurych, Szwajcaria)	spółka świadcząca usługi w zakresie bankowania i preparatyki materiałów biologicznych w segmencie B2B	bezpośrednio 100%
Krionet Kft (Budapeszt, Węgry)	spółka aktualnie nieprowadząca działalności operacyjnej	bezpośrednio 100%

* zgodnie z MSSF 12, na dzień sporządzenia niniejszego Raportu w ocenie Zarządu Emitenta istnieje ograniczenie do podziału zysku w spółce zależnej Sevibe Cells S.L., w której wymagana jest zgoda udziałowców mniejszościowych

Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego spółka Sevibe Cells S.L. posiadała 2,7% akcji własnych. W chwili obecnej spółka oczekuje na dokonanie oficjalnego wpisu w lokalnym rejestrze

handlowym. Ponadto w dniu 9 stycznia 2018 roku zawarła umowę nabycia 8,99% akcji od swojego dotychczasowego akcjonariusza celem ich późniejszego umorzenia.

Szczegóły na temat jednostek zależnych, które mają istotne udziały niekontrolujące w Grupie są zawarte w nocie 1.3 poniżej.

Rokiem obrotowym dla Spółki dominującej i spółek wchodzących w skład Grupy jest rok kalendarzowy. Czas trwania działalności wszystkich poszczególnych jednostek nie jest ograniczony. Sprawozdania finansowe wszystkich jednostek podporządkowanych sporządzone zostały za ten sam okres sprawozdawczy, co jednostki dominującej przy zastosowaniu spójnych zasad rachunkowości.

Sprawozdania finansowe poszczególnych jednostek Grupy są wykazywane w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym działają poszczególne jednostki (w „walucie funkcjonalnej”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządza się w złotych polskich (PLN), które są walutą prezentacji i walutą funkcjonalną jednostki dominującej. Wszystkie dane finansowe przedstawia się w pełnych polskich złotych, chyba że zaznaczono inaczej.

1.3. Szczegóły na temat jednostek zależnych, które mają istotne udziały niekontrolujące

Poniższa tabela przedstawia szczegóły na temat jednostek zależnych w Grupie, które mają istotne udziały niekontrolujące według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Nazwa jednostki	Miejsce prowadzenie działalności	Procentowa wielkość udziałów posiadanych przez udziałowców niekontrolujących*	Procentowa wielkość praw głosów udziałowców niekontrolujących*	Zysk (strata) zalokowana na niekontrolujące udziały [tys. PLN]	Skumulowana wartość niekontrolujących udziałów [tys. PLN]
Sevibe Cells	Hiszpania	44,03%	44,03%	145	349

Poniżej informacje według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku:

Nazwa jednostki	Miejsce prowadzenie działalności	Procentowa wielkość udziałów posiadanych przez udziałowców niekontrolujących	Procentowa wielkość praw głosów udziałowców niekontrolujących	Zysk (strata) zalokowana na niekontrolujące udziały [tys. PLN]	Skumulowana wartość niekontrolujących udziałów [tys. PLN]
Sevibe Cells	Hiszpania	44,03%	44,03%	91	259

*Na dzień 31 grudnia 2016 roku Sevibe Cells S.L. posiadała 2,7% akcji własnych, które nabyła celem umorzenia.

Podsumowanie informacji finansowych w odniesieniu do jednostek zależnych Grupy posiadające istotne udziały niekontrolujące przedstawiono poniżej. Wykazane kwoty poniżej stanowią kwoty przed eliminacjami transakcji między jednostkami w Grupie.

Sevibe Cells [tys. PLN]	stan na 31.12.2017	stan na 31.12.2016
Aktywa trwałe	7 690	7 957
Aktywa obrotowe	7 475	8 699
Zobowiązania długoterminowe	1 097	1 135
Zobowiązania krótkoterminowe	2 753	5 191
Kapitał przypisany jednostce dominującej	399	330
Kapitał przypisany udziałowcom niekontrolującym	314	259

Sevibe Cells [tys. PLN]	2017	2016
Przychody netto ze sprzedaży	10 322	9 986
Koszty działalności operacyjnej	(13 248)	(13 248)
Zysk (strata) za rok obrotowy	(2 926)	(3 263)
Zysk (strata) netto przypisany właścicielom spółki	185	116
Zysk (strata) netto przypisany niekontrolującym udziałowcom	145	91
Pozostałe całkowite dochody przypisane właścicielom spółki	49	(165)
Pozostałe całkowite dochody przypisane niekontrolującym udziałowcom	(55)	167
Pozostałe całkowite dochody za rok obrotowy	(6)	2
Całkowite dochody przypisane właścicielom spółki	234	-49
Całkowite dochody przypisane niekontrolującym udziałowcom	90	258
Całkowite dochody za rok obrotowy	324	209
Wyplacone dywidendy niekontrolującym udziałowcom	72	(77)
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	(1 330)	(1 640)
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	1 094	2 438
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	420	(888)
Przepływy pieniężne netto	184	(90)

1.4. Zmiany w strukturze Grupy i ich efekt, w tym łączenia działalności, nabycia i zbycia spółek zależnych oraz inwestycji długoterminowych

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem wystąpiły następujące zmiany w składzie Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych:

- Dnia 20 czerwca 2017 roku spółka Krio Intezet Zrt. sprzedała 100% udziałów w spółce zależnej Famicord Hungary Kft. z siedzibą w Budapeszcie prowadzącej sieć punktów USG na terenie Węgier. Transakcja sprzedaży udziałów związana jest ze zwiększeniem koncentracji spółki na podstawowej działalności związanej z preparatyką i przechowywaniem materiałów biologicznych. Nowy inwestor spółki Famicord Hungary Kft. zadeklarował inwestycję w rozbudowę sieci punktów USG oraz zawarł ze spółką Krio Intezet Zrt. umowę o wyłącznej współpracy w zakresie bankowania komórek macierzystych. W związku z transakcją sprzedana spółka zmieni nazwę (tak aby nie używać słowa Famicord).

2. STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

2.1. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie istnieją żadne okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuacji działalności gospodarczej przez Grupę.

2.2. Podstawa sporządzenia

Skonsolidowane sprawozdania finansowe zostały sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego. Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Przyjęte przez jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej zasady rachunkowości stosowane były w sposób ciągły w obu prezentowanych okresach.

Sprawozdania finansowe wszystkich jednostek podporządkowanych sporządzone zostały za ten sam okres sprawozdawczy, co jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

2.3. Zasady konsolidacji

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli.

Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce, gdy:

- posiada władzę nad danym podmiotem,
- podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce,
- ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

Grupa weryfikuje swoją kontrolę nad innymi jednostkami, jeżeli wystąpiła sytuacja wskazująca na zmianę jednego lub kilku z wyżej wymienionych warunków sprawowania kontroli.

Jeżeli Grupa posiada mniej niż większość praw głosu w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu wystarczają do umożliwienia jej jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, znaczy to, że sprawuje nad nią kontrolę. Przy ocenie, czy prawa głosu w danej jednostce wystarczają dla zapewnienia kontroli, Grupa analizuje wszystkie istotne okoliczności, w tym:

- wielkość posiadanego pakietu praw głosu w porównaniu do rozmiaru udziałów i stopnia rozproszenia praw głosu posiadanych przez innych udziałowców;
- potencjalne prawa głosu posiadane przez Grupę, innych udziałowców lub inne strony;
- prawa wynikające z innych ustaleń umownych; a także
- istotne powiązania osobowe;
- dodatkowe okoliczności, które mogą dowodzić, że Grupa posiada lub nie posiada możliwości kierowania istotnymi działaniami w momentach podejmowania decyzji, w tym wzorce głosowania zaobserwowane na poprzednich zgromadzeniach udziałowców.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę do dnia ustania tej kontroli. W przypadku utraty kontroli nad jednostką zależną, skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wyniki za tę część roku objętego sprawozdaniem, w którym to okresie Grupa posiadała taką kontrolę. Nabycie jednostek zależnych rozliczane jest metodą nabycia.

Zmiany udziału w kapitałach/głosach, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane, jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny (transakcje na udziałach niekontrolujących) i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

2.4. Połączenia jednostek gospodarczych

Przejęcia innych podmiotów rozlicza się metodą przejęcia. Zapłatę przekazaną w transakcji połączenia jednostek gospodarczych wycenia się w wartości godziwej, obliczonej jako zbiorcza kwota wartości godziwych na dzień przejęcia przekazanych przez Grupę aktywów, zobowiązań zaciągniętych przez Grupę wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za

przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty związane z przejęciem ujmuje się w wynik w momencie ich poniesienia.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa i zobowiązania wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia.

Wartość firmy wycenia się, jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej nad kwotą wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartość netto wycenionych na dzień przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmuje się bezpośrednio w wyniku, jako zysk na okazym nabyciu.

Udziały niedające kontroli stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy do proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku jej likwidacji można początkowo wycenić w wartości godziwej lub odpowiednio do proporcji udziałów niedających kontroli w ujętej wartości możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej. Wybór metody wyceny dokonuje się indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia. Inne rodzaje udziałów niedających kontroli wycenia się w wartości godziwej lub inną metodą przepisaną w MSSF.

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, udziały w jednostce przejmowanej uprzednio posiadane przez Grupę przeszacowuje się do wartości godziwej na dzień przejęcia, a wynikający stąd zysk lub stratę ujmuje się w wynik. Kwoty wynikające z posiadania udziałów w jednostce przejmowanej przed datą przejęcia, uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach, przenosi się do rachunku zysków i strat, jeżeli takie traktowanie byłoby poprawne w chwili zbycia tych udziałów.

2.5. Wartość firmy

Wartość firmy wynikającą z przejęcia innego podmiotu ujmuje się według kosztu ustalonego na dzień przejęcia tego podmiotu (patrz nota 13) pomniejszonego o kwotę utraty wartości.

Dla celów testu na utratę wartości wartość firmy alokuje się do poszczególnych ośrodków generujących przepływy pieniężne w ramach Grupy (lub do grup takich ośrodków), które mają odnieść korzyści z synergii będących skutkiem połączenia jednostek gospodarczych.

Ośrodek generujący przepływy pieniężne, do którego alokuje się wartość firmy, jest testowany na utratę wartości raz do roku lub częściej, jeżeli występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości. Jeżeli wartość odzyskiwalna ośrodka generującego przepływy pieniężne jest mniejsza od jego wartości bilansowej, odpis z tytułu utraty wartości alokuje się tak, by w pierwszej kolejności zredukować kwotę bilansową wartości firmy alokowanej do tego ośrodka, a pozostałą część alokuje się na inne składniki aktywów tego ośrodka, proporcjonalnie do wartości bilansowej każdego z nich. Odpis z tytułu utraty wartości firmy ujmuje się bezpośrednio w wynik. Odpisów z tytułu utraty wartości firmy nie odwraca się w kolejnych okresach.

W chwili zbycia ośrodka generującego przepływy pieniężne przypisana do niego wartość firmy jest uwzględniana w obliczeniu zysku lub straty ze zbycia.

2.6. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Walutą pomiaru Jednostki Dominującej oraz walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN). Walutą funkcjonalną zagranicznych jednostek zależnych są między innymi: EUR (euro), RON (lej rumuński), HUF (forint węgierski), TRY (lira turecka), CHF (frank szwajcarski).

Transakcje wyrażone w walutach obcych są początkowo ujmowane według kursu waluty funkcjonalnej obowiązującego na dzień zawarcia transakcji. Aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach obcych są przeliczane po kursie waluty funkcjonalnej obowiązującym na dzień bilansowy. Pozycje niepieniężne wyceniane według kosztów historycznych w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia początkowej transakcji.

Pozycje niepieniężne wyceniane według wartości godziwej w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia ustalenia takiej wartości godziwej.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub w kapitałach własnych oraz w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów.

2.7. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują one wpływ do Grupy korzyści ekonomicznych. Początkowe ujęcie aktywów niematerialnych następuje według cen nabycia lub kosztu wytworzenia. Po ujęciu początkowym aktywa niematerialne są wyceniane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie i odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Aktywa niematerialne są amortyzowane liniowo.

Przewidywany okres ekonomicznej użyteczności kształtuje się następująco:

- oprogramowanie komputerowe - od 2 do 5 lat,
- inne aktywa niematerialne - od 2 do 5 lat.

2.8. Środki trwałe

Środki trwałe wycenia się w cenie nabycia, koszcie wytworzenia pomniejszonej o dotychczas naliczone odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszty poniesione po wprowadzeniu środka trwałego do użytkowania, jak koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione. Jeżeli możliwe jest wykazanie, że koszty te spowodowały zwiększenie oczekiwanych przyszłych korzyści ekonomicznych z tytułu posiadania danego środka trwałego ponad korzyści przyjmowane pierwotnie, w takim przypadku zwiększają one wartość początkową środka trwałego.

Amortyzację rozpoczyna się, gdy składnik aktywów jest dostępny do użytkowania. Zakończenie amortyzacji następuje wtedy, gdy składnik aktywów zostanie przeznaczony do sprzedaży lub gdy zostanie usunięty z bilansu.

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych stanowiące różnice pomiędzy przychodami ze sprzedaży i wartością bilansową zbywanego środka trwałego ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe, z wyjątkiem gruntów, są amortyzowane liniowo, a okres ich amortyzacji kształtuje się następująco:

- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej - od 10 do 40 lat,
- urządzenia techniczne i maszyny – od 5 do 20 lat,
- środki transportu – od 2 do 7 lat,
- inne środki trwałe – od 3 do 20 lat.

Środki trwałe o niskiej jednostkowej wartości początkowej odnoszone są jednorazowo w koszty.

2.9. Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowych, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. W ramach środków trwałych w budowie wykazywane są również materiały inwestycyjne. Środki trwałe w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy i oddania do użytkowania.

2.10. Utrata wartości aktywów

Na każdy dzień bilansowy ocenia się czy istnieją obiektywne dowody wskazujące na trwałą utratę wartości składnika bądź grupy aktywów trwałych i aktywów niematerialnych. Jeśli takie dowody istnieją, ustala się szacowaną, możliwą do odzyskania wartość składnika aktywów i dokonuje się odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, w kwocie równej różnicy między wartością możliwą do odzyskania i wartością bilansową. Strata wynikająca z utraty wartości jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

2.11. Leasing

Spółki Grupy są stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe lub aktywa niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków, wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, na rzecz Spółki, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.12. Zapasy

Zapasy wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia, nie wyższej od ceny sprzedaży.

Koszty poniesione w celu doprowadzenia składników zapasów do ich aktualnego stanu ujmowane są metodą "pierwsze weszło - pierwsze wyszło".

Cena sprzedaży netto jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, pomniejszona o rabaty, upusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika aktywów do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Jeżeli w trakcie trwania roku obrotowego ma miejsce zdarzenie powodujące spadek wartości księgowej zapasów, dokonywane są odpisy aktualizujące ich wartość. Jeżeli nie istnieją już okoliczności, które uprzednio spowodowały odpisanie wartości zapasów poniżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, odpisaną kwotę eliminuje się tak, aby nowa wartość bilansowa równała się cenie nabycia lub kosztowi wytworzenia lub zaktualizowanej wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa.

Dokonane w ten sposób odwrócenie odpisu jest ujmowane w rachunku zysków i strat.

2.13. Należności krótko- i długoterminowe

Należności są wykazywane w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące. Wartości tak prezentowane nie różnią się w sposób istotny od wartości wycenianych według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu).

Wartość należności aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego. Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych - zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis aktualizujący.

Wysokość odpisu aktualizującego wartość należności ustalana jest zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami prawnymi oraz z uwzględnieniem specyfiki postanowień umów.

Należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość.

Należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne, od których nie dokonano odpisów aktualizujących ich wartość lub dokonano odpisów w niepełnej wysokości, zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub kosztów finansowych.

2.14. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne w banku i w kasie wyceniane są według wartości nominalnej.

Wykazana w sprawozdaniu z przepływu środków pieniężnych pozycja środki pieniężne składa się z gotówki w kasie oraz lokat bankowych o terminie zapadalności nie dłuższym niż 3 miesiące, które nie zostały potraktowane jako działalność lokacyjna.

2.15. Rozliczenia międzyokresowe

Spółki Grupy dokonują czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów, jeżeli dotyczą one przyszłych okresów sprawozdawczych. Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów dokonywane są w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy.

2.16. Rozliczenia międzyokresowe przychodów

Spółki należące do Grupy Kapitałowej, w czynnych rozliczeniach międzyokresowych, prezentują jako „Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich” kwoty rozpoznanych przychodów według stopnia zaawansowania wykonania usługi, mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi.

Bierne rozliczenia międzyokresowe obejmują przychody przyszłych okresów, stanowiące otrzymane od klientów przedpłaty na poczet usługi przechowywania za okresy wskazane w indywidualnych umowach, które rozpoznawane są jako przychód proporcjonalnie w okresie, którego dotyczą.

Szczegóły polityki rozpoznawania przychodów przedstawione zostały w punkcie 2.22. niniejszego sprawozdania.

2.17. Rezerwy

Rezerwy ujmowane są wówczas, gdy na Spółkach ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowy) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy jest pewne lub wysoce prawdopodobne, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne, oraz gdy można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

Na dzień bilansowy przeprowadza się weryfikację stanu rezerw, dokonując w razie konieczności odpowiednich korekt w celu odzwierciedlenia bieżącego, najbardziej wiarygodnego szacunku ich wartości. Zmiany stanu rezerw odnoszone są bezpośrednio na odpowiednią pozycję kosztów, na które rezerwa ta została utworzona.

2.18. Kredyty bankowe i pożyczki oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

W momencie początkowego ujęcia, kredyty bankowe i pożyczki są ujmowane według wartości godziwej, stanowiącego wartość otrzymanych środków pieniężnych i obejmującego koszty uzyskania kredytu/pożyczki. Następnie, wszystkie kredyty bankowe i pożyczki, z wyjątkiem zobowiązań przeznaczonych do obrotu, są wyceniane według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Zobowiązania przeznaczone do obrotu są wyceniane według wartości godziwej. Zysk lub strata z tytułu przeszacowania do wartości godziwej są ujmowane w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

2.19. Podatek dochodowy

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego okresu sprawozdawczego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów przejściowo niepodlegających opodatkowaniu i kosztów przejściowo niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

2.20. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy jest ustalany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy tworzona jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych, chyba, że rezerwa na odroczonego podatek dochodowy powstaje początkowego ujęcia składnika aktywów lub pasywów przy transakcji nie stanowiącej połączenia przedsiębiorstw i w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania lub stratę podatkową.

Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy tworzona jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych, wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych, udziałów w jednostkach współzależnych, z wyjątkiem sytuacji, gdy termin odwracania się różnic przejściowych podlega kontroli i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowany jest w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych i niewykorzystanych strat podatkowych, przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać wspomniane różnice i straty (chyba, że aktywa z tytułu odroczonego podatku powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów lub pasywów przy transakcji nie stanowiącej połączenia przedsiębiorstw i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania lub stratę podatkową).

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na odroczonego podatek dochodowy wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według uchwalonych do dnia bilansowego przepisów będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana.

2.21. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe w momencie wprowadzenia do ksiąg rachunkowych są wyceniane według kosztu (ceny nabycia), stanowiącego wartość godziwą uiszczonej zapłaty. Koszty transakcji są ujmowane w wartości początkowej tych instrumentów finansowych, za wyjątkiem aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu.

Po początkowym ujęciu aktywa finansowe są zaliczane do jednej z czterech kategorii i wyceniane w następujący sposób:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności – są wyceniane według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu) ustalonej przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

- Pożyczki udzielone i należności własne – są wyceniane według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu) ustalonej przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Należności o krótkim terminie wymagalności, dla których nie określono stopy procentowej wyceniane są w kwocie wymaganej zapłaty.
- Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu – są wyceniane według wartości godziwej, a zyski/straty z tytułu aktualizacji wyceny są ujmowane w rachunku zysków i strat.
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – są wyceniane według wartości godziwej, a zyski/straty z tytułu aktualizacji wyceny są ujmowane w całkowitych dochodach.

Wartość godziwa instrumentów finansowych stanowiących przedmiot obrotu na aktywnym rynku ustalana jest w odniesieniu do cen notowanych na tym rynku na dzień bilansowy. W przypadku, gdy brak jest notowanej ceny rynkowej, wartość godziwa jest szacowana na podstawie notowanej ceny rynkowej podobnego instrumentu, bądź na podstawie przewidywanych przepływów pieniężnych.

2.22. Przychody ze sprzedaży

2.22.1. Przychody z umów z przedsiębiorcami

Ze względu na istniejący rynek i obowiązujące wzorce umów dla tego typu usług, przychody z tytułu pobrania, badań i preparatyki ustala się odrębnie od przychodów z przechowywania.

Przychody z usług badań i preparatyki komórek w wysokości uzgodnionej w umowie ceny jednostkowej za próbkę rozpoznaje się w momencie wykonania usługi.

Przychody z usług przechowywania komórek ustala się w proporcji do uzgodnionej w umowie ceny za przechowywanie próbki w uzgodnionym cyklu rozliczeniowym według stopnia zaawansowania mierzonego czasem. W wyniku finansowym okresie uwzględnia się różnicę pomiędzy przychodami wyliczonymi dla każdej próbki na koniec okresu a ewentualnymi przychodami bieżącego cyklu rozliczeniowego ujętymi we wcześniejszych okresach.

2.22.2. Przychody z umów z klientami indywidualnymi

Przychody z umowy z klientem indywidualnym w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego ustala się w relacji do całkowitego przychodu z umowy ^[1] w okresie jej trwania ^[2] według stopnia zaawansowania wykonania usługi mierzonym udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi ^[3]. W wyniku finansowym okresie uwzględnia się różnicę pomiędzy przychodami wyliczonymi dla każdej umowy według stopnia jej zaawansowania a przychodami ujętymi we wcześniejszych okresach.

W przypadku przychodów i kosztów denominowanych w walutach obcych przelicza się je na złote

- kwoty historyczne według zastosowanych kursów księgowych,
- kwoty budżetowane według notowań kontraktów terminowych obowiązujących w ostatnim dniu okresu obrachunkowego, przy czym kurs dla najbardziej odległej dostępnej daty zamknięcia transakcji ekstrapoluje się na okresy późniejsze.

[1] Całkowity przychód z umowy z klientem obejmuje wszystkie należne Spółkom Grupy w okresie trwania umowy [2] przychody związane z usługą pobrania, preparatyki i przechowywania komórek wynikające z treści umowy. Przyszłe płatności, których kwotę umowa uzależnia od ogólnego cennika, prognozuje się w kwocie nominalnej (bez dyskontowania) na podstawie cennika obowiązującego na dzień bilansowy. Jeśli okres trwania umowy nie jest wielokrotnością okresu, którego dotyczy któraś z opłat, przelicza się ją na średnią roczną i mnoży przez okres trwania umowy.

Przychodem z umowy zakończonej jest łączna kwota faktur wystawionych klientowi z tytułu umowy. Przychody odroczone rozpoznaje się w kolejnych okresach w kwocie nominalnej, tj. bez naliczania odsetek stanowiących koszt finansowy.

[2] Okres trwania umowy rozpoczyna się od miesiąca pobrania komórek i stanowi wielokrotność 12 miesięcy. W przypadku usług przedpłaconych na 18 lub więcej lat okres trwania umowy jest równy okresowi przedpłaty. Dla nowo zawieranych umów opłacanych w ratach rocznych przewidywanym okresem trwania umowy jest liczba lat, co do której istnieje oparte na danych historycznych przekonanie o kontynuowaniu umowy przez znaczącą większość klientów. Spółki Grupy zakładają, że wystarczające dane istnieją dla umów od roku 2004 włącznie, w związku z czym dla umów bez przedpłat zawartych w roku 2010 zakładanym okresem trwania umowy jest 6 lat, w roku 2011 – 7 lat, a w 2012 – 8 lat przy ciągłym monitorowaniu zachowań klientów. Jeżeli klient kontynuuje umowę po upływie założonego w kalkulacji okresu, okres ten wydłuża się o rok lub okres przedpłaty, odpowiednio powiększając całkowity przychód i koszt realizacji umowy. Analogiczny sposób ustalania okresu trwania umowy przyjmuje się dla nowo zawieranych umów przedpłaconych na okres krótszy niż zakładany okres trwania umów opłacanych w ratach rocznych. W przypadku usług przedpłaconych na większą liczbę lat, okres trwania umowy jest równy okresowi przedpłaty.

W przypadku zakończenia umowy przed pobraniem komórek za okres wykonania umowy uważa się miesiąc zawarcia umowy sprzedaży.

[3] Całkowity koszt wykonania umowy obejmuje jednostkowe koszty bezpośrednie i pośrednie związane z realizacją umowy w okresie jej trwania^[2]. Koszty przyszłych okresów prognozuje się w kwotach nominalnych, bez dyskontowania, na podstawie danych historycznych, planów finansowych oraz uprawnionych założeń co do kształtowania się kwot i parametrów kalkulacji w kolejnych latach. W przypadku zlecenia części usług związanych z wykonaniem umowy do innej spółki grupy, koszt wykonania umowy w wyniku jednostkowym uwzględnia cenę usługi z rozliczenia między spółkami, a w wyniku skonsolidowanym – koszt wykonania po stronie zleceniobiorcy.

Koszt wykonania umowy składa się z dwóch elementów - kosztów związanych z realizacją usług pobrania, badań i preparatyki tkanek i komórek ponoszonych na początku realizacji umowy oraz kosztów ich przechowywania w kolejnych okresach. W celu jego skalkulowania wyodrębnia się następujące grupy kosztów:

1. Koszt zestawu pobraniowego,
2. Koszt transportu próbki z miejsca pobrania do laboratorium,
3. Koszty opłat związanych z pobraniem,
4. Koszty badań i preparatyki,
5. Koszty obsługi klienta,
6. Wynagrodzenia pracowników laboratorium,
7. Koszty utrzymania pomieszczeń laboratorium,
8. Inne koszty stałe laboratorium,
9. Koszty bezpośrednie przechowywania.

Powyższe koszty realizacji usług dzieli się między koszty wstępne i koszty przechowywania. Grupy 1-4 stanowią w całości koszty pobrania, badań i preparatyki, grupa 9 koszty przechowywania, a grupy 5-8 alokuje się pomiędzy te dwie kategorie przy pomocy kluczy podziałowych. Konstrukcja kluczy podziałowych zakłada, że koszt przechowywania nie zmienia się istotnie po ewentualnym zaprzestaniu pozyskiwania nowych klientów.

W ramach obu uzyskanych puli kosztów wyodrębnia się te związane z realizacją umów z klientami indywidualnymi. Następnie uzyskane w ten sposób kwoty dzieli się odpowiednio przez liczbę próbek pobranych i przechowywanych, uzyskując koszt jednostkowy w okresie obrachunkowym. Dane, co do liczby przechowywanych próbek oraz kosztu realizacji usługi prognozuje się na okresy przyszłe na podstawie planów finansowych, a następnie ekstrapoluje na cały okres obowiązywania umów.

2.23. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowe obejmują odsetki od pożyczek i kredytów, różnice kursowe od pożyczek i kredytów oraz straty na instrumentach pochodnych, które ujmują się w rachunku zysków i strat.

Koszty finansowania zewnętrznego dotyczące budowy, przystosowania, montażu lub ulepszenia środków trwałych lub aktywów niefinansowych, przez okres budowy, przystosowania, montażu lub ulepszenia są ujmowane w wartości tych aktywów, jeśli zobowiązania te zostały zaciągnięte w tym celu.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są w rachunku zysków i strat.

2.24. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są rozpoznawane w momencie ich naliczenia (przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej), jeżeli ich otrzymanie nie jest wątpliwe. Przychody z tytułu odsetek prezentowane są w pozycji przychodów finansowych.

2.25. Dotacje

Dotacje do aktywów, które mają na celu finansowanie aktywów trwałych, a dokładnie ich zakup, wytworzenie, budowę lub ulepszenie są prezentowane jako przychody przyszłych okresów, które są w sposób systematyczny ujmowane w zysku lub stracie na przestrzeni okresu użytkowania składnika aktywów sfinansowanego dotacją.

2.26. Dywidendy

Należne dywidendy zalicza się do przychodów finansowych na dzień powzięcia przez Zgromadzenie Wspólników/Akcjonariuszy spółki, w którą jednostka zainwestowała, uchwały o podziale zysku, chyba że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy. Płatności dywidendy na rzecz udziałowców ujmują się jako zobowiązanie w sprawozdaniu finansowym w okresie, w którym nastąpiło ich zatwierdzenie przez udziałowców Spółki.

2.27. Płatności na bazie akcji

Płatności na bazie akcji rozliczane w instrumentach kapitałowych na rzecz pracowników i innych osób świadczących podobne usługi wycenia się w wartości godziwej instrumentów kapitałowych na dzień ich przyznania. Szczegóły dotyczące określania wartości godziwej płatności na bazie akcji rozliczane w instrumentach kapitałowych znajdują się w Nocie 35.

Wartość godziwą płatności na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych określoną w dniu ich przyznania odnosi się w koszty metodą liniową w okresie nabywania uprawnień, na podstawie oszacowań Grupy co do instrumentów kapitałowych, do których ostatecznie zostaną nabyte prawa, drugostronnie zwiększając kapitał. Na każdy dzień bilansowy Grupa weryfikuje oszacowania dotyczące liczby instrumentów kapitałowych przewidywanych do przyznania. Ewentualny wpływ weryfikacji pierwotnych oszacowań ujmują się w rachunku zysków i strat przez pozostały okres przyznania, z odpowiednią korektą kapitału rezerwowego na świadczenia pracownicze rozliczane w instrumentach kapitałowych.

3. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI ORAZ ZMIANY W PREZENTACJI DANYCH

W omawianym okresie nie nastąpiły zmiany zasad rachunkowości. Jednakże mając na celu zapewnienie większej przejrzystości oraz spójności prezentowanego sprawozdania finansowego, a także lepsze odzwierciedlenie informacji finansowej, Spółka dokonała przekształcenia skonsolidowanych danych porównawczych w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Spółka wprowadziła zmiany w prezentacji określonych pozycji pasywów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych. Wprowadzone zmiany nie miały wpływu na sumę bilansową oraz zysk brutto i netto.

Zmiana dotyczyła prezentacji rezerwy na świadczenia pracownicze, rezerwy na niewykorzystane urlopy oraz rezerwy na koszty edukacji i pobrań. Poprzednio były prezentowane jako Pozostałe rozliczenia międzyokresowe. Po zmianie rezerwy prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki w pozycji Rezerwy krótkoterminowe.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	31.12.2016 Dane zaraportowane	Zmiana prezentacji	31.12.2016 Dane przekształcone
Rezerwy krótkoterminowe	-	2 897 507,56	2 897 507,56
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	3 533 254,12	(2 897 507,56)	635 746,56

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	31.12.2015 Dane zaraportowane	Zmiana prezentacji	31.12.2015 Dane przekształcone
Rezerwy krótkoterminowe	-	2 110 503,88	2 110 503,88
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	3 272 484,24	(2 110 503,88)	1 161 980,36

Rachunek przepływów pieniężnych	01.01.2016-31.12.2016	Zmiana prezentacji	01.01.2016-31.12.2016 Dane przekształcone
Zmiana stanu rezerw	(121 000,00)	787 003,68	666 003,68
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(14 837 266,47)	(787 003,68)	(15 624 270,15)

4. NOWE STANDARDY RACHUNKOWOŚCI I INTERPRETACJE KIMSF

4.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe sporządzono w oparciu o Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

4.2. Status zatwierdzenia Standardów w UE

W niniejszym skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Zarząd Spółki nie zdecydował o wcześniejszym zastosowaniu następujących opublikowanych standardów, interpretacji lub poprawek do istniejących standardów przed ich datą wejścia w życie:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” zastępuje MSR 39. Standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. lub po tej dacie. Grupa zastosuje MSSF 9 od 1 stycznia 2018 r.
- MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. lub po tej dacie. Grupa zastosuje MSSF 15 od 1 stycznia 2018 r.
- Objąsnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” zostały opublikowane 12 kwietnia 2016 r. i mają zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzanych po 1 stycznia 2018 r. Grupa zastosuje Objąsnienia do MSSF 15 od 1 stycznia 2018 r.
- MSSF 16 „Leasing” został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 13 stycznia 2016 r. i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie. Grupa zastosuje MSSF 16 po jego zatwierdzeniu przez Unię Europejską.
- Zmiana do MSSF 2: *Klasyfikacja i wycena transakcji opartych na akcjach* obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 r. lub po tej dacie. Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2018 r.
- Zmiany do MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” Grupa zastosuje od 1 stycznia 2018 r.
- Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2016 r. „Roczne zmiany MSSF 2014-2016”, które zmieniają 3 standardy: MSSF 12 „Ujawnienia udziałów w innych jednostkach”,

MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”. Grupa zastosuje powyższe zmiany zgodnie z ustaleniami Unii Europejskiej od 1 stycznia 2018 r. (dotyczy zmian do MSSF 1 oraz MSR 28).

- Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2017 r. „Roczne zmiany MSSF 2015-2017”, które wprowadzają zmiany do 4 standardów: MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”, MSR 12 „Podatek dochodowy” oraz MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”. Grupa zastosuje powyższe zmiany zgodnie z ustaleniami Unii Europejskiej od 1 stycznia 2019 r. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.
- KIMSF 22: *Transakcje w walutach obcych oraz płatności zaliczkowe* wyjaśnia zasady rachunkowości dotyczące transakcji, w ramach których jednostka otrzymuje lub przekazuje zaliczki w walucie obcej. Wytyczne obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 r. lub po tej dacie. Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2018 r.
- KIMSF 23 *Niepewność związana z ujęciem podatku dochodowego* wyjaśnia wymogi w zakresie rozpoznania i wyceny zawarte w MSR 12 w sytuacji niepewności związanej z ujęciem podatku dochodowego. Wytyczne obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie. Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2019 r. Na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie. Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2019 r.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że największą zmianą będzie zastąpienie przez MSSF 15 „Przychody z tytułu umów z klientami” obecnie stosowanego przez Grupę standardu MSR 18 „Przychody”. Zgodnie z aktualnym stanem prawnym MSSF 15 będzie miał zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się od 1 stycznia 2018 roku. Standard wprowadza jednolity model rozliczania przychodów z umów z klientami. Zastępuje wytyczne dotyczące ujmowania przychodów z MSR 18 „Przychody” i MSR 11 „Umowy o budowę” oraz związane z nimi interpretacje. Podstawową zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodu w taki sposób, aby odzwierciedlał transfer przyrzeczonych towarów lub usług w kwocie odzwierciedlającej wartość wynagrodzenia, do którego Grupa oczekuje mieć prawo za te towary lub usługi.

W celu identyfikacji głównych zmian w metodzie rozpoznawania przychodów Spółka przeprowadziła analizę zgodnie z pięciostopniowym modelem ujmowania przychodów opisanymi w MSSF 15, polegającym na:

- 1) Identyfikacji kontraktu z klientem;
- 2) Identyfikacji odrębnych obowiązków świadczenia w kontrakcie;
- 3) Ustalenia ceny transakcyjnej;
- 4) Alokacji ceny transakcyjnej do odrębnych obowiązków świadczenia;
- 5) Ustalenia okresu lub momentu ujęcia przychodów z realizacji poszczególnych obowiązków świadczenia.

1) Identyfikacja kontraktu z klientem

Zasady opisane poniżej dotyczą umów o pobranie, preparatykę, badania i przechowywanie materiału biologicznego z popłodu, zawieranych przez spółkę z klientami indywidualnymi. Negocjowane równoległe umowy sprzedaży innych produktów i usług, w szczególności: testów genetycznych, ubezpieczeń rozpatrywane są odrębnie. Umowa wchodzi w życie z chwilą pobrania materiału biologicznego, zawarta jest na czas nieokreślony, przyjmujemy, że okres umowy wynosi 18 lat, chyba, że została przedpłacona na dłuższy okres.

2) Identyfikacja odrębnych obowiązków świadczenia w kontrakcie

Umowy obejmują jedno lub dwa z następujących świadczeń:

- Pobranie, preparatykę, badania i kwalifikację materiału biologicznego do przechowania;
- Przechowywanie materiału biologicznego.

3) Ustalenie ceny transakcyjnej

Wartością umowy jest suma kwot należnych z tytułu realizacji wynikających z niej świadczeń w okresie jej trwania. W przypadku standardowej oferty są to opłaty dotyczące pobrania, preparatyki, badania i kwalifikacji materiału biologicznego do przechowania oraz opłata z tytułu przechowywania w okresie 18 lat, chyba że umowa została przedpłacona na dłuższy okres.

Szacując całkowitą cenę transakcyjną Grupa określa najniższą kwotę przychodów jaką może osiągnąć, określając przychód z przechowywania w formule przedpłaty na okres 18 lat. Różnica pomiędzy tak ustaloną ceną transakcyjną, a wynagrodzeniem otrzymanym w trakcie trwania umowy dla innych formuł płatności (np. płatność w modelu abonamentowym) stanowić będzie wynagrodzenie zmienne, którego realizacja uzależniona jest od preferencji klienta odnośnie wybranego modelu płatności. Ta część wynagrodzenia zmiennego będzie rozpoznawana w momencie, gdy zniknie niepewność co do jej odwrócenia się w przyszłości.

4) Alokacja ceny transakcyjnej do odrębnych obowiązków świadczenia

Alokacja ceny transakcyjnej dokonywana jest w oparciu o jednostkowe ceny hurtowe, skorygowane o koszty bezpośrednie i pośrednie jakie pojawiają się wyłączenie w związku z obsługą rynku detalicznego oraz o marżę oczekiwaną na rynku detalicznym.

5) Ustalenie okresu lub momentu ujęcia przychodów z realizacji poszczególnych obowiązków świadczenia

Grupa dla głównych obowiązków świadczenia w kontrakcie będzie przyjmować następujące metody pomiaru stopnia spełnienia obowiązku:

- Dla obowiązku świadczenia, jakim jest uzyskanie materiału biologicznego nadającego się do wykorzystania odzwierciedleniem stopnia wypełnienia przez Grupę obowiązku będzie ujęcie przychodu w momencie zakończenia poszczególnych czynności na bazie oszacowanego stopnia zaawansowania usługi na te momenty.
- Dla obowiązku świadczenia, jakim jest przechowywanie materiału biologicznego, odzwierciedleniem stopnia wypełniania tego obowiązku jest upływ czasu w stosunku do łącznego oszacowanego okresu przechowywania ustalonego zgodnie z wytycznymi w punkcie 3).

Grupa zastosuje niniejszy MSSF do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku. Zgodnie z paragrafem MSSF 15C3.b) Grupa zastosuje niniejszy MSSF retrospektywnie z łącznym efektem pierwszego zastosowania standardu ujętym jako korekta salda początkowego zysków zatrzymanych w rocznym okresie sprawozdawczym, w którym przypada dzień pierwszego zastosowania. Jednocześnie w ramach tej przejściowej metody, Grupa stosuje niniejszy standard retrospektywnie jedynie do umów, które nie są zakończone na dzień pierwszego zastosowania, tj. na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Obecnie Grupa przeprowadza obliczenia, które pozwolą określić całkowity wpływ wprowadzenia MSSF 15 na wyniki finansowe Grupy za rok 2017, a także określić wysokość korekty wpływającej na wyniki lat ubiegłych.

MSSF 9 „Instrumenty Finansowe” wprowadza zmiany w zakresie klasyfikacji aktywów finansowych, metod wyceny (według zamortyzowanego kosztu oraz według wartości godziwej), zasad utraty wartości aktywów finansowych (w miejsce modelu strat poniesionych ma być stosowany model straty oczekiwanej) oraz klasyfikacji instrumentów finansowych. MSSF 9 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się od 1 stycznia 2018 roku i później, z możliwością wcześniejszego zastosowania.

W 2017 roku Grupa Kapitałowa przeprowadziła analizę wpływu MSSF 9 na politykę rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy oraz jej wyników. Grupa bazowała na informacjach dostępnych do dnia publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jednakże Grupa zastrzega, że ocena wpływu MSSF 9 może ulec zmianie wraz z dodatkowo pozyskanymi informacjami w okresie, gdy Grupa zastosuje standard po raz pierwszy. Dane finansowe będące efektem analizy wpływu nowego standardu są zgodne z wymogami MSSF 9, jednakże nie podlegały badaniu, a w związku z tym dane opublikowane w sprawozdaniach za 2018 rok mogą nieznacznie ulec zmianie.

Grupa podjęła decyzję o wdrożeniu standardu z dniem 1 stycznia 2018 roku bez korygowania danych porównawczych, co oznacza, że dane za rok 2017 oraz 2018 nie będą ze sobą porównywalne, natomiast korekty związane z dostosowaniem do MSSF zostaną wprowadzone 1 stycznia 2018 roku z odniesieniem wpływu na kapitał własny.

Zgodnie z nowymi zasadami utraty wartości aktywów finansowych, Grupa jest zobowiązana do tworzenia odpisów aktualizujących w oparciu o oczekiwane straty kredytowe mogące się pojawić na przestrzeni całego życia danego instrumentu, natomiast jeżeli na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem znacząco nie wzrosło, to Grupa wycenia odpis z tytułu straty na tym instrumencie w kwocie równej 12 miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym. Grupa przeprowadziła analizę wpływu na sprawozdanie finansowe na dzień 31 grudnia 2017 roku oczekiwanych strat w zakresie należności krótkoterminowych używając uproszczoną metodę, dopuszczoną do stosowania przez MSSF 9 w stosunku do krótkoterminowych należności z tytułu dostaw i usług w zakresie wpływu oczekiwanych strat. Analiza wykazała, że w związku z charakterem należności z tytułu dostaw i usług odpis z tytułu utraty wartości pozostanie na poziomie zbliżonym do salda odpisu na dzień bilansowy, zmniejszy zyski zatrzymane 2017 roku o ok. 256 tys. zł. Grupa szacuje brak wpływu nowej wyceny na wartość zobowiązań z tytułu otrzymanych kredytów.

Grupa Kapitałowa nie przeprowadziła jeszcze analizy wpływu MSSF 16 na sprawozdania finansowe. Pozostałe, wyżej wymienione standardy, interpretacje i zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

5. ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSĄDZIE I SZACUNKACH

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań, co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne.

Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości. Szacunki i związane z nimi założenia opierają się o doświadczenia historyczne i inne czynniki uznawane za istotne. Uzyskane w ten sposób oszacowania księgowe mogą odbiegać od rzeczywistych wyników. Szacunki i leżące u ich podstaw założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmianę wielkości szacunkowych ujmuje się w okresie, w którym nastąpiła weryfikacja, jeśli dotyczy ona wyłącznie tego okresu, lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeśli zmiana dotyczy ich na równi z okresem bieżącym.

Podstawowe obszary, w których szacunki Zarządu mają istotny wpływ na sprawozdanie finansowe to:

- Szacowana utrata wartości firmy - Grupa corocznie testuje wartość firmy pod kątem utraty wartości, zgodnie z zasadą rachunkowości przedstawioną w nocie 2.5. Wartość odzyskiwalna ośrodków wypracowujących środki pieniężne, czyli spółek, do których odnosi się wartość firmy, wyliczana jest metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych (DCF). Szczegółowe informacje dotyczące wartości firmy zaprezentowane zostały w nocie 13 niniejszego sprawozdania.
- Szacowana utrata wartości przyszłych wpływów z rocznych kontraktów rozpoznanych na przejęciu jednostki zależnej – Grupa rocznie testuje wartość przyszłych wpływów z rocznych kontraktów rozpoznanych na przejęciu jednostki zależnej pod kątem utraty wartości.
- Szacowana utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych - na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze

składników aktywów. Wartość odzyskiwalna poszczególnych ośrodków wypracowujących środki pieniężne szacowana jest przy wykorzystaniu metodologii opisanej w nocie 2.10.

- Szacowane okresy ekonomicznej użyteczności - wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie aktualnej wiedzy dotyczącej przewidywanego okresu użytkowania składników rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów niematerialnych. Przewidywany okres użytkowania podlega okresowej weryfikacji. Szczegóły dotyczące okresów amortyzacji zostały przedstawione w nocie 2.7 i 2.8.
- Szacowane okresy długości trwania kontraktu oraz szacowanie przyszłych kosztów kontraktu – szczegółowe informacje dotyczące metodologii szacowania okresów długości trwania kontraktów oraz zasady szacowania przyszłych kosztów kontraktów przedstawione zostały w nocie 2.22. W omawianych okresach szacowana długość trwania kontraktu dla poszczególnych krajów została określona w następujący sposób:

Kraj	2017	2016
Polska	13	12
Węgry	11	10
Łotwa	13	12
Rumunia	11	10
Turcja	5	4

6. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI

Zgodnie z MSSF 8, segmentem operacyjnym jest dająca się wyodrębnić część działalności Grupy, dla której są dostępne odrębne informacje finansowe podlegające regularnej ocenie przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych związanych ze sposobem alokowania zasobów oraz z oceną wyników działalności.

W Grupie Polski Bank Komórek Macierzystych wyodrębnia się następujące segmenty sprawozdawcze (segment sprawozdawczy, to taki segment operacyjny, dla którego MSSF 8 wymaga dokonania ujawnień):

- **Rynek strategiczny** - segment obejmujący podmioty osiągające przychody głównie na rynku krajowym, hiszpańskim oraz tureckim, którego wyniki są regularnie analizowane przez dwóch Członków Zarządu Jednostki Dominującej, jako głównego organu decyzyjnego. W skład tego segmentu wchodzi między następujące podmioty: Polski Bank Komórek Macierzystych S.A., Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych Sp. z o.o., Cryoprofil S.A., Instytut Terapii Komórkowych S.A., Yasam Bankasi, Sevibe Cells oraz Sevibe Testing.
- **Pozostałe rynki** - segment obejmuje spółki osiągające przychody przede wszystkim na rynkach: węgierskim, rumuńskim, łotewskim, włoskim oraz szwajcarskim. Wyniki segmentu jako całości są przedmiotem regularnej weryfikacji przez organy Zarządcze jednostki dominującej. Poszczególne podmioty wchodzące w skład segmentu oferują kompleksowe usługi w zakresie preparowania i przechowywania krwi pępowinowej dla klientów indywidualnych.

W 2017 oraz w 2016 roku Grupa Kapitałowa PBKM nie zidentyfikowała wiodących klientów, których wartość obrotów przekroczyła poziom 10% łącznych przychodów ze sprzedaży.

Ze względu na fakt, iż wartość obrotu ze sprzedaży innych usług, niż podstawowa nie przekracza 10% łącznych przychodów ze sprzedaży Grupa nie wydziela przychodów ze względu na rodzaje sprzedawanych usług.

Przychody i koszty w podziale na segmenty operacyjne kształtują się następująco:

Dane za IV kwartały 2017 narastająco [tys. zł]	Rynki strategiczne	Pozostałe rynki	Działalność nieprzypisana Eliminacje	Razem
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	121 970	26 898	-	148 868
Sprzedaż pomiędzy segmentami	1 776	350	(2 126)	-
Zysk z działalności operacyjnej (EBIT)	34 889	5 815	14	40 718
Amortyzacja	4 594	688	-	5 282
EBITDA	39 483	6 503	14	46 000
Przychody/koszty finansowe	4 432	(410)	(6 372)	(2 350)
Podatek dochodowy	-	-	(8 499)	(8 499)
Zysk netto	-	-	-	29 870

Poniższa tabela zawiera inne wybrane dane finansowe segmentów operacyjnych na 31 grudnia 2017 roku:

Dane na dzień 31 grudnia 2017 [tys. zł]	Rynki strategiczne	Pozostałe rynki	Eliminacje	Razem
Aktywa razem	187 447	36 610	(11 559)	212 498
Wartość firmy	16 812	323	-	17 135
Zobowiązania długo- i krótkoterminowe	101 816	32 807	(3 052)	131 571

Przychody i koszty w podziale na segmenty operacyjne dla roku 2016 kształtują się następująco:

Dane za rok 2016 [tys. PLN]	Rynki strategiczne	Pozostałe rynki	Działalność nieprzypisana Eliminacje	Razem
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	104 857	23 923	-	128 780
Sprzedaż pomiędzy segmentami	924	437	(1 361)	-
Zysk z działalności operacyjnej (EBIT)	28 462	1 893	-	30 355
Amortyzacja	3 943	863	-	4 806
EBITDA	32 405	2 756	-	35 161
Przychody/koszty finansowe	-	-	(1 478)	(1 478)
Podatek dochodowy	-	-	(5 291)	(5 291)
Zysk netto	-	-	-	23 585

Poniższa tabela zawiera inne wybrane dane finansowe segmentów operacyjnych na 31 grudnia 2016 roku:

Dane za rok 2016 [tys. PLN]	Rynki strategiczne	Pozostałe rynki	Eliminacje	Razem
Aktywa razem	147 408	28 865	(6 734)	169 539
Wartość firmy	17 831	1 272	-	19 103
Zobowiązania długo- i krótkoterminowe	80 790	33 932	(2 046)	112 676

7. PRZYCHODY I KOSZTY

7.1. Struktura przychodów ze sprzedaży i kosztów działalności operacyjnej

Przychody operacyjne i koszty działalności operacyjnej w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

Przychody netto ze sprzedaży	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Przychody netto ze sprzedaży usług	148 405 238,04	128 573 684,58
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	462 529,81	206 190,10
Razem	148 867 767,85	128 779 874,68

Koszty działalności operacyjnej	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Amortyzacja	5 282 098,77	4 806 165,06
Zużycie materiałów i energii	14 311 339,05	12 809 561,02
Usługi obce	38 369 473,03	34 997 530,99
Podatki i opłaty	1 328 673,59	994 958,39
Świadczenia pracownicze	38 111 961,46	35 856 670,13
Pozostałe koszty rodzajowe	10 116 586,70	8 228 992,72
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	1 872 205,04	1 246 980,39
Razem	109 392 337,64	98 940 858,70

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące ponoszonych kosztów świadczeń na rzecz pracowników w latach 2017 i 2016:

Świadczenia pracownicze	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Wynagrodzenia	30 147 803,61	28 573 151,20
Program motywacyjny	1 124 000,00	751 000,00
Koszty ubezpieczeń społecznych	5 296 805,78	5 247 877,52
Koszty świadczeń emerytalnych	181 862,73	-
Pozostałe świadczenia pracownicze	1 361 489,34	1 284 641,41
Razem	38 111 961,46	35 856 670,13

W 2017 roku Grupa ujęła w pozycji *Program motywacyjny* koszty wdrożonego programu motywacyjnego w wysokości 1,124 mln zł. W 2016 roku wartość programu motywacyjnego wynosiła 751 tys. zł.

W 2017 roku Grupa zawiązała rezerwę na odprawy emerytalne w wysokości 181,9 tys. zł, w 2016 roku takie rezerwy nie zostały zawiązane z uwagi na przeprowadzoną przez Zarząd jednostki dominującej analizę zatrudnienia w spółkach Grupy wskazującą na niską średnią wieku pracowników i brak konieczności utworzenia takowych rezerw.

Poniższa tabela przedstawia przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresie 12 miesięcy roku 2017 oraz w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Grupa zatrudnionych	2017	2016
Zarząd	8	8
Pracownicy umysłowi	342	331
Razem:	350	339

7.2. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody i koszty operacyjne w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2017 oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

Pozostałe przychody operacyjne	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Zysk ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych	24 237,57	59 445,91
Odwrocenie odpisu na należności	82 519,19	685 153,47
Dotacje otrzymane	717 154,12	838 465,02
Dodatnie różnice kursowe	40 603,05	71 764,55
Korekta VAT	2 006 765,53	-
Pozostałe	1 121 196,57	710 883,84
Razem	3 992 476,03	2 365 712,79

Pozostałe koszty operacyjne	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Odpis na należności	1 472 760,37	457 732,72
Odpis na wartości niematerialne i prawne	360 761,47	-
Umorzenie należności	-	18 311,44
Kary, odsetki za zwłokę	2 000,00	115 235,92
Darowizny	220 144,08	152 419,77
Ujemne różnice kursowe	178 327,82	108 145,03
Pozostałe	515 632,29	997 939,41
Razem	2 749 626,03	1 849 784,29

W 2017 roku ujęto w pozostałych przychodach operacyjnych wpływ pozytywnego dla Grupy wyroku Sądu Najwyższego na Węgrzech z dnia 20 kwietnia 2017 roku, który uchylił decyzję Regionalnej Generalnej Dyrekcji Podatkowej Węgry Centrum nakazującej spółce zależnej Krio Intezet Zrt. zapłaty zaległego podatku VAT za rok 2011 wraz z odsetkami. W efekcie powyższego wyroku w 2017 roku Grupa rozpoznała w pozostałych przychodach operacyjnych 2.049 tys. zł z tytułu korekty zobowiązania VAT za rok 2011 oraz anulowania nałożonej na spółkę kary administracyjnej. Informacje na temat VAT na Węgrzech dotyczące przychodów 2018 roku znajdują się w Nocie 42 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

7.3. Przychody i koszty finansowe

Struktura przychodów finansowych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowała się następująco:

Przychody finansowe	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Przychody z tytułu odsetek od pożyczek udzielonych	9 090,96	-
Dodatnie różnice kursowe	90 014,17	178 887,18
Odsetki od lokat bankowych i depozytów	25 530,01	92 086,02
Zysk ze zbycia inwestycji	607 625,84	0,00
Pozostałe	137 264,87	1 931,17
Razem	869 525,85	272 904,37

Struktura kosztów finansowych w okresach 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowała się następująco:

Koszty finansowe	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Odsetki od kredytów i pożyczek	569 394,10	216 790,71
Odsetki zapłacone za zwłokę	55 634,37	6 231,60
Odsetki z tytułu leasingu	178 381,86	267 782,01
Ujemne różnice kursowe	1 587 534,91	1 099 144,44
Pozostałe	828 069,44	161 503,96
Razem	3 219 014,68	1 751 452,72

W prezentowanych danych finansowych za rok 2017 i porównywalnych za rok 2016 Grupa Kapitałowa odniosła wszystkie koszty finansowania zewnętrznego na wynik finansowy okresu, w którym zostały poniesione.

8. PODATEK BIEŻĄCY I ODROZCONY

Główne składniki obciążenia podatkowego przedstawiają się następująco:

Podatek dochodowy	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
Podatek dochodowy bieżący	2 300 117,65	760 294,09
Zmiana stanu odroczonego podatku dochodowego	6 198 385,35	4 530 836,69
Podatek dochodowy razem:	8 498 503,00	5 291 130,78

Uzgodnienie wysokości podatku dochodowego w rachunku zysków i strat z wynikiem finansowym:

	31.12.2017	31.12.2016
Zysk przed opodatkowaniem	38 368 791,38	28 876 396,12
Podatek przy zastosowaniu stawki ustawowej wynoszącej 19%	7 290 071,00	5 486 515,00
Aktywowane straty podatkowe	(118 947,04)	-
Rozpoznanie podatku odroczonego po raz pierwszy	-	76 960,41
Nieujęte straty podatkowe	382 185,00	559 801,00
Wycena instrumentów finansowych	319 863,88	-
Efekt podatkowy przychodów i kosztów trwale niestanowiących przychodów i kosztów podatkowych	724 334,05	(439 949,84)
Wpływ zróżnicowania stawek podatkowych jednostek zależnych działających w innych systemach prawnych	(99 003,89)	(183 452,00)
Obciążenie podatkowe według efektywnej stawki podatkowej	8 498 503,00	5 291 130,78

Zgodnie z polskimi przepisami w roku 2017 oraz 2016 Spółki naliczały zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 19% dochodu do opodatkowania.

W pozycji Rozpoznanie podatku odroczonego po raz pierwszy prezentowany jest podatek odroczonego spółki hiszpańskiej.

W pozostałych spółkach, w roku 2017 oraz roku 2016 stosowano następujące stawki podatkowe w celu naliczenia bieżących zobowiązań z tytułu podatku dochodowego:

- Łotwa – 15%
- Węgry – 9%
- Rumunia – 16%
- Włochy – 31,4%
- Turcja – 20%
- Hiszpania – 25%
- Szwajcaria – 21,17%

Na rezerwy oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego składają się następujące tytuły:

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	31.12.2017	31.12.2016
Różnica pomiędzy wartością podatkową i księgową niefinansowych aktywów trwałych	351 873,00	313 015,00
Wycena instrumentów finansowych	319 864,00	0,00
Odsetki niezapłacone	168 486,75	135 101,02
Wartość netto śr. trwałych w leasingu	572 006,00	678 584,00
Różnica pomiędzy podatkową i księgową wartością przychodów	30 911 318,40	24 972 806,68
Inne	604 482,75	684 576,88
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego razem:	32 928 030,90	26 784 083,58

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	31.12.2017	31.12.2016
Przychody przyszłych okresów	1 808 472,23	2 028 416,00
Odpis aktualizujący	299 293,38	278 126,73
Niezapłacone odsetki	57 378,00	38 712,00
Różnice kursowe niezrealizowane	116 896,46	19 093,00
Zobowiązania leasingowe	640 389,99	660 048,00
Inne rezerwy i RMK bierne	800 662,80	35 854,68
Program motywacyjny	356 250,00	609 523,00
Aktywowana strata podatkowa	3 010 240,54	3 577 016,60
Inne	62 683,60	91 320,77
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego razem:	7 152 267,00	7 338 110,78

Dane prezentowane w powyższych tabelach pokazane są w szyku rozwartym, zaś w Sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa oraz rezerwy z tytułu podatku odroczonego zaprezentowane są per saldo na poziomie sprawozdań lokalnych.

9. AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY I DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA

Zarówno w 2017 jak i 2016 roku Grupa nie posiadała żadnych aktywów do sprzedaży (oprócz Aktywów Finansowych dostępnych do sprzedaży opisanych w Nocie 17) oraz nie zaniechała prowadzenia żadnej działalności.

10. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto przypadającego Akcjonariuszom Jednostki Dominującej za okres sprawozdawczy przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu sprawozdawczego.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto przypadającego Akcjonariuszom Jednostki Dominującej przez skorygowaną (o wpływ potencjalnych elementów rozwadniających) średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

W okresie sprawozdawczym jak i w okresie porównywalnym nie występowały elementy rozwadniające zysk przypadający na jedną akcję.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz ilość akcji, które posłużyły do wyliczenia zysku na jedną akcję:

	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2017-31.12.2017
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (w tys. sztukach)	4 735,00	4 735,00
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej za okres sprawozdawczy (w tys. zł)	29 334,30	21 829,00
Zysk na jedną akcję (w zł) ze skonsolidowanego zysku netto za okres sprawozdawczy przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	6,20	4,61

11. DYWIDENDY WYPŁACONE I ZAPROPONOWANE DO WYPŁATY

Dywidenda z zysku za 2016 rok

W okresie sprawozdawczym Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki w dniu 15 maja 2017 roku podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto osiągniętego przez Spółkę, przeznaczając część zysku netto osiągniętego przez Spółkę w 2016 roku w kwocie 8.522.676,00 zł, tj. 1,80 zł na jedną akcję, na wypłatę dywidendy. Pozostała część

przeznaczona została w całości na kapitał zapasowy. Dzień dywidendy został ustalony na 23 maja 2017 roku, a dzień wypłaty dywidendy na 30 czerwca 2017 roku.

Polityka w zakresie wypłaty dywidendy

Zgodnie z obowiązującą w Spółce polityką dywidendową, Zarząd zamierza corocznie rekomendować wypłatę dywidendy w wysokości nie wyższej, niż 50% skonsolidowanego zysku netto Grupy wypracowanego w roku poprzednim, uzależniając ostateczną treść rekomendacji od aktualnej sytuacji finansowej i płynnościowej Grupy oraz jej planów inwestycyjnych.

Zgodnie z art. 395 KSH, organem właściwym do powzięcia uchwały o podziale zysku (lub o pokryciu straty) oraz o wypłacie dywidendy jest zwyczajne walne zgromadzenie.

Ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy

Emitent nie jest stroną umów ani nie posiada zobowiązań, które ograniczałyby w jakikolwiek sposób wypłatę dywidendy w przyszłości za wyjątkiem zobowiązania wynikającego z zawartej przez Emitenta z mBank S.A. umów kredytowych o kredyt w rachunku bieżącym z dnia 6 listopada 2015 r., umowy kredytowej o kredyt obrotowy zawartej 15 listopada 2016 roku oraz umowy na kredyt obrotowy z dnia 6 czerwca 2017 roku. Na mocy postanowień tej umowy, Spółka jest zobowiązana do przekazywania 50% wypracowanego zysku netto na kapitał zapasowy.

12. AKTYWA NIEMATERIALNE

Poniżej zaprezentowano aktywa niematerialne według stanu na 31 grudnia 2017 r.:

Za rok 2017	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Inne aktywa niematerialne	Umowy z klientami	Aktywa niematerialne w budowie	Razem
Wartość brutto					
01.01.2017	475 553,65	5 751 727,42	4 422 936,91	1 891 096,58	12 541 314,56
Zwiększenia	51 497,89	330 086,45	-	1 403 719,67	1 785 304,01
Przemieszczenie wewnętrzne	396 753,15	142 692,65	-	(539 445,80)	-
Sprzedaż	-	-	-	-	-
Likwidacja	-	-	-	-	-
Inne zmniejszenia	38 802,65	(223 821,66)	-	(101 200,07)	(286 219,08)
Nabycie spółek zależnych	-	-	-	-	-
Różnice kursowe z przeliczenia	(41 251,41)	(238 428,42)	-	-	(279 679,83)
31.12.2017	921 355,93	5 762 256,44	4 422 936,91	2 654 170,38	13 760 719,66
Umorzenie					
01.01.2017	(415 098,94)	(4 353 787,10)	(1 002 707,84)	0,00	(5 771 593,88)
Zwiększenia	(72 151,48)	(452 080,32)	(452 127,27)	-	(976 359,07)
Przemieszczenie wewnętrzne	-	-	-	-	-
Sprzedaż	-	-	-	-	-
Likwidacja	-	-	-	-	-
Inne zmniejszenia	-	85 920,79	-	-	85 920,79
Nabycie spółek zależnych	-	-	-	-	-

Różnice kursowe z przeliczenia	(10 246,48)	146 744,84	-	-	136 498,36
31.12.2017	(497 496,90)	(4 573 201,79)	(1 454 835,11)	0,00	(6 525 533,81)

Odpisy aktualizujące

01.01.2017	0,00	0,00	0,00	(312 776,97)	(312 776,97)
Zwiększenia	-	-	-	(532 191 ,21)	(532 191 ,21)
31.12.2017	0,00	0,00	0,00	(844 968,18)	(844 968,18)

Wartość netto

01.01.2017	60 454,71	1 397 940,32	3 420 229,07	1 578 319,61	6 456 943,71
31.12.2017	423 859,03	1 189 054,65	2 968 101,80	1 809 202,20	6 390 217,68

Pozycja umowy z klientami przedstawia szacowane przyszłe wpływy z rocznych kontraktów rozpoznane na przejęciu jednostki zależnej. Na dzień 31 grudnia 2017 roku pozostały okres amortyzacji dla kontraktów spółki Longa Vita wynosi 7 lat, natomiast dla spółki Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych 9 lat.

Poniżej zaprezentowano aktywa niematerialne według stanu na 31 grudnia 2016 r.:

Za rok 2016	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Inne aktywa niematerialne	Umowy z klientami	Aktywa niematerialne w budowie	Razem
Wartość brutto					
01.01.2016	428 769,85	5 356 660,61	4 422 936,91	342 356,08	10 550 723,45
Zwiększenia	46 273,03	373 180,63	-	1 548 740,50	1 968 194,16
Przemieszczenie wewnętrzne	-	-	-	-	-
Sprzedaż	-	(94 801,47)	-	-	(94 801,47)
Likwidacja	-	-	-	-	-
Inne zmniejszenia	-	-	-	-	-
Nabycie spółek zależnych	-	-	-	-	-
Różnice kursowe z przeliczenia	510,77	116 687,68	-	-	117 198,42
31.12.2016	475 553,65	5 751 727,42	4 422 936,91	1 891 096,58	12 541 314,56
Umorzenie					
01.01.2016	(306 789,45)	(3 811 305,84)	(550 571,61)	0,00	(4 668 666,90)
Zwiększenia	(107 798,72)	(531 893,75)	(452 136,23)	-	(1 091 828,70)
Przemieszczenie wewnętrzne	-	-	-	-	-
Sprzedaż	-	89 500,87	-	-	89 500,87
Likwidacja	-	-	-	-	-
Inne zmniejszenia	-	-	-	-	-
Nabycie spółek zależnych	-	-	-	-	-
Różnice kursowe z przeliczenia	(510,77)	(100 088,39)	-	-	(100 599,16)
31.12.2016	(415 098,94)	(4 353 787,10)	(1 002 707,84)	0,00	(5 771 593,88)

Odpisy aktualizujące

01.01.2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zwiększenia	-	-	-	(312 776,97)	(312 776,97)
31.12.2016	0,00	0,00	0,00	(312 776,97)	(312 776,97)

Wartość netto

01.01.2016	121 980,40	1 545 354,78	3 872 365,30	342 356,08	5 882 056,56
31.12.2016	60 454,71	1 397 940,32	3 420 229,07	1 578 319,61	6 456 943,71

Wszystkie aktywa niematerialne, poza wartością firmy, ujmowane przez Grupę mają określony okres użytkowania. Na dzień bilansowy aktywa niematerialne nie stanowią zabezpieczenia zobowiązań Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku w pozycji aktywa niematerialne w budowie zaprezentowane zostały nakłady poniesione przez jednostkę dominującą na rozwój systemów ERP oraz nakłady na prace badawczo-rozwojowe związane z rozwojem technologii namnażania komórek mezenchymalnych.

13. WARTOŚĆ FIRMY

Test na utratę wartości

Zgodnie z polityką Grupy, Zarząd Jednostki Dominującej dokonuje na dzień 31 grudnia corocznego testu na utratę wartości ośrodków lub grup ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne, do których przypisana jest wartość firmy.

Przeprowadzenie testu z tytułu utraty wartości wymaga oszacowania wartości odzyskiwanej ośrodka lub grupy ośrodków, do których przypisana jest wartość firmy.

W wyliczeniach wartości użytkowej ośrodków/grup ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne, którymi są poszczególne spółki zależne, zostały przyjęte następujące założenia:

- w jednostkach zależnych analizowano jednostki biznesowe, które w sumie składają się na budżet i prognozy całej jednostki zależnej;
- szczegółową prognozą objęto okres 5 lat, w czasie, którego zostały założone wzrosty przepływów w kolejnych latach, dla reszty okresu funkcjonowania jednostek obliczono wartość rezydualną przy założonym 2,5% wzroście realnym przepływów, oszacowanym na podstawie historycznych obserwacji;
- zakładane wzrosty przepływów zależą od strategii dla całej Grupy, taktycznych planów poszczególnych jednostek oraz biorą pod uwagę uwarunkowania poszczególnych rynków geograficznych;
- prognozy jednostek zagranicznych zakładają wzrosty przychodów w ich walutach funkcjonalnych;
- stopa dyskonta jest zgodna ze średnioważonym kosztem kapitału dla danego ośrodka. Poszczególne składniki tej stopy zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopach wolnych od ryzyka, wartości współczynnika beta, która została zalewarowana w oparciu o rynkową strukturę dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej stopy zwrotu z rynku. Dla ośrodków pieniężnych wchodzących w skład rynku strategicznego stopa dyskonta zawiera się w przedziale: dla roku 2017: 8,41% do 20,38%, dla roku 2016: 9,53% do 19,35%. Dla ośrodków pieniężnych wchodzących w skład pozostałych rynków stopa dyskonta zawiera się w przedziale: dla roku 2017: od 6,45% do 13,83%, dla roku 2016: od 7,60% do 11,97%.

Pozostałe informacje

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość firmy z tytułu nabycia udziałów w spółkach zależnych przedstawiała się następująco:

Dane na dzień 31 grudnia 2017 roku	Wartość na początek okresu	Zwiększenie/ Zmniejszenia	Utrata wartości w okresie	Różnice kursowe	Wartość na koniec okresu
Krio	748 031,45	-	-	(425 277,69)	322 753,76
Biogenis	-	-	-	-	-
Cilmes Sunu Banka	-	-	-	-	-
Famicord Hungary	523 667,26	(501 686,19)	-	(21 981,07)	-
Sevibe Cells	12 376 217,42	-	-	(767 061,27)	11 609 156,15
Famicord Italia	-	-	-	-	-
Longa Vita	1 892 250,88	-	-	-	1 892 250,88
Yaşam Bankası	1 133 191,21	-	-	(251 332,20)	881 859,01
Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych	2 423 648,31	-	-	-	2 423 648,31
Sevibe Testing	5 509,58	-	-	-	5 509,58
Razem	19 102 516,11	(501 686,19)	0,00	(1 465 652,23)	17 135 177,69

Dane na dzień 31 grudnia 2016 roku	Wartość na początek okresu	Zwiększenia/ Zmniejszenia	Utrata wartości w okresie	Różnice kursowe	Wartość na koniec okresu
Krio	406 163,06	-	-	341 868,39	748 031,45
Biogenis	-	-	-	-	-
Cilmes Sunu Banka	-	-	-	-	-
Famicord Hungary	498 070,61	-	-	25 596,65	523 667,26
Sevibe Cells	11 883 734,39	-	-	492 483,03	12 376 217,42
Famicord Italia	-	-	-	-	-
Longa Vita	1 892 250,88	-	-	-	1 892 250,88
Yaşam Bankası	1 272 894,48	-	-	(139 703,27)	1 133 191,21
Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych	2 423 648,31	-	-	-	2 423 648,31
Sevibe Testing	5 509,58	-	-	-	5 509,58
Razem	18 382 271,31	-	-	720 244,80	19 102 516,11

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku nie stwierdzono utraty wartości firmy.

Dnia 24 stycznia 2018 roku Zarząd Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. poinformował o wpłynięciu do tureckiej spółki zależnej Yaşam Bankası Sağlık Hizmetleri İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi z siedzibą w Ankarze datowanego na dzień 23 stycznia 2018 roku pisma z Ministerstwa Zdrowia Turcji zgodnie z którym, w wyniku przeprowadzonej kontroli Ministerstwo stwierdziło, że osoba odpowiedzialna za laboratorium Spółki Zależnej, w jego ocenie nie posiada należytych kwalifikacji. W związku z powyższym podjęto decyzję o tymczasowym wstrzymaniu przez Spółkę Zależną z dniem 23 stycznia 2018 roku działalności w obszarze preparatyki nowych próbek krwi pępowinowej.

Jednocześnie do momentu wyjaśnienia wszystkich okoliczności związanych z przedmiotową decyzją, zgodnie z jej brzmieniem Spółka Zależna będzie kontynuować działalność w zakresie przechowywania materiału

biologicznego. Zarząd Spółki Zależnej nie zgadza się z powyższym stanowiskiem, a w związku z tym prowadzone są wszelkie działania, także o charakterze prawnym, które pozwolą wyjaśnić zaistniałą sytuację oraz wznowić prowadzenie bieżącej działalności w zakresie pozyskiwania nowych umów. Termin na spełnienie wskazanych w decyzji wymogów został określony na drugą połowę kwietnia 2018 roku. Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd Spółki uważa za bliskie zera prawdopodobieństwo utraty wartości spółki zależnej Yaşam Bankasi w kwocie 881 859 zł, z uwagi na wyżej wspomniane prowadzone działania.

14. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Poniżej zaprezentowano rzeczowe aktywa trwałe według stanu na 31 grudnia 2017 r.:

31.12.2017	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
Wartość brutto					
01.01.2017	4 950 266,48	19 897 434,51	3 165 735,67	7 636 640,52	35 650 077,17
Zwiększenia	976 285,07	2 341 532,89	287 469,28	1 755 484,56	5 360 771,80
Przyjęcie ze środków trwałych w budowie	2 571 343,63	229 068,00	-	101 838,12	2 902 249,75
Przemieszczenie wewnętrzne	(52 897,24)	52 897,24	2 224,90	(2 224,90)	-
Środki używane na podstawie umowy leasingu	-	208 448,09	549 664,30	133 048,36	891 160,75
Inne zwiększenia	51 480,18	11 198,96	-	(0,08)	62 679,06
Sprzedaż	-	(4 778,96)	(195 126,38)	(134 009,13)	(333 914,47)
Likwidacja	(418 953,71)	(8 599,30)	(4 449,79)	-	(432 002,80)
Inne zmniejszenia	-	(72 480,73)	-	(52 251,13)	(124 731,86)
Nabycie spółek zależnych	(135 865,33)	(1 007 869,69)	-	(66 890,33)	(1 210 625,35)
Różnice kursowe z przeliczenia	(41 886,32)	(757 008,97)	(28 276,26)	(199 555,18)	(1 026 726,73)
31.12.2017	7 899 772,76	20 889 842,04	3 777 241,72	9 172 080,81	41 738 937,33
Umorzenie					
01.01.2017	(1 631 646,93)	(9 363 945,12)	(893 623,65)	(4 510 204,06)	(16 399 419,76)
Zwiększenia	(597 634,47)	(2 120 907,58)	(838 930,42)	(826 208,04)	(4 383 680,51)
Przemieszczenie wewnętrzne	8 162,64	(10 117,74)	1 955,10	-	0,00
Sprzedaż	-	2 906,10	195 126,38	6 617,37	204 649,85
Likwidacja	262 242,15	8 599,30	-	-	270 841,45
Inne zmniejszenia	-	-	-	(23 191,73)	(23 191,73)
Nabycie spółek zależnych	24 495,51	483 648,06	-	-	508 143,57
Różnice kursowe z przeliczenia	17 193,73	351 276,81	27 599,60	156 353,41	552 423,55
31.12.2017	(1 917 187,37)	(10 648 540,17)	(1 507 872,99)	(5 196 633,05)	(19 270 233,59)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wartość netto

01.01.2017	3 318 619,55	10 533 489,39	2 272 112,01	3 126 436,46	19 250 657,41
31.12.2017	5 982 585,39	10 241 301,86	2 269 368,73	3 975 447,76	22 468 703,73

Poniżej zaprezentowano rzeczowe aktywa trwałe według stanu na 31 grudnia 2016 r.:

Za rok 2016	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
Wartość brutto					
01.01.2016	4 350 769,20	16 470 110,53	1 668 913,16	6 397 642,44	28 887 435,33
Zwiększenia	563 645,38	2 384 536,35	-	1 115 545,59	4 063 727,32
Przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	301 819,74	-	118 110,31	419 930,05
Przemieszczenie wewnętrzne	-	-	-	-	0,00
Środki używane na podstawie umowy leasingu	-	1 404 516,93	1 777 077,39	130 409,51	3 312 003,83
Sprzedaż	-	(902 190,78)	(299 581,39)	(116 510,98)	(1 318 283,15)
Likwidacja	-	(4 262,63)	-	(1 872,16)	(6 134,79)
Inne zmniejszenia	-	(9 352,26)	-	(33 878,16)	(43 230,42)
Nabycie spółek zależnych	-	-	-	-	0,00
Różnice kursowe z przeliczenia	35 851,90	252 256,63	19 326,51	27 193,97	334 629,00
31.12.2016	4 950 266,48	19 897 434,51	3 165 735,67	7 636 640,52	35 650 077,17
Umorzenie					
01.01.2016	(1 185 330,25)	(7 137 223,86)	(398 285,23)	(4 026 349,42)	(12 747 188,76)
Zwiększenia	(431 899,55)	(2 022 805,21)	(600 869,58)	(727 389,66)	(3 782 964,00)
Przemieszczenie wewnętrzne	(3 649,65)	(105 815,10)	(118 039,82)	227 504,57	0,00
Sprzedaż	-	36 533,76	236 414,66	15 609,36	288 557,78
Likwidacja	-	639,39	-	1 745,25	2 384,64
Inne zmniejszenia	-	-	-	23 716,70	23 716,70
Różnice kursowe z przeliczenia	(10 767,96)	(135 274,10)	(12 843,69)	(25 041,06)	(183 926,81)
31.12.2016	(1 631 646,93)	(9 363 945,12)	(893 623,65)	(4 510 204,06)	(16 399 419,76)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wartość netto					
01.01.2016	3 165 438,95	9 332 886,67	1 270 627,93	2 371 293,02	16 140 246,58
31.12.2016	3 318 619,55	10 533 489,39	2 272 112,01	3 126 436,46	19 250 657,41

W omawianym okresie, ani w roku ubiegłym spółki Grupy nie posiadały gruntów w użytkowaniu wieczystym. Łączna wartość środków trwałych w leasingu finansowym na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 3 762 tys. zł,

na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość środków wynosiła 3 344 tys. zł. Wszystkie środki trwałe w leasingu finansowym ujęte są grupie samochodów oraz urządzeń technicznych i maszyn.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 2016 roku stan środków trwałych w budowie przedstawia tabela poniżej:

Środki trwałe w budowie	31.12.2017	31.12.2016
Środki trwałe w budowie	8 449,05	3 177 131,85
Razem	8 449,05	3 177 131,85

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość środków trwałych w budowie wyniosła 3 177 tys. zł. Kwota ta dotyczyła nakładów poniesionych przez jednostkę dominującą na rozbudowę i wyposażenie laboratorium Spółki. W 2017 roku jednostka dominująca rozpoczęła ich użytkowanie.

Zarówno w 2017 roku, jak i na koniec 2016 roku Grupa nie posiadała aktywów trwałych klasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży.

Na dzień bilansowy zakończony 31 grudnia 2017 roku ani na dzień 31 grudnia 2016 roku spółki Grupy nie posiadały ustanowionych zabezpieczeń na majątku.

W zakończonym 31 grudnia 2017 roku obrotowym, ani w roku ubiegłym spółki Grupy nie dokonywały odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych.

15. NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE

Należności długoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
od jednostek powiązanych	-	-
od jednostek pozostałych	371 187,54	268 602,10
Stan na koniec okresu	371 187,54	268 602,10

Na dzień 31 grudnia 2017 roku główną pozycją należności długoterminowych stanowią kaucje wpłacone przy umowie najmu pomieszczeń wykorzystywanych do prowadzenia podstawowej działalności przez spółki Grupy.

16. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

Na dzień 31 grudnia 2017 oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa nie posiadała nieruchomości inwestycyjnych.

17. AKTYWA FINANSOWE

Aktywa finansowe długoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	5 570,00	5 000,00
Zwiększenia	540 520,08	570,00
Stan na koniec okresu	546 090,08	5 570,00

Aktywa finansowe długoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Udziały w jednostkach pozostałych	5 570,00	5 570,00
Inne inwestycje długoterminowe	540 520,08	-
Aktywa finansowe razem:	546 090,08	5 570,00

Na dzień bilansowy jednostka dominująca posiadała 10% udziałów w spółce RegenMed Sp. z o.o. oraz PBKM został komandytariuszem spółki RegenMed sp z o.o. s.k. po wniesieniu sumy komandytowej 570 zł.

Aktywa finansowe krótkoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	-	-

Zwiększenia	6 059 966,00	-
Stan na koniec okresu	6 059 966,00	-

Aktywa finansowe krótkoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Udziały w jednostkach pozostałych	5 596 230,00	-
Inne inwestycje krótkoterminowe	463 736,00	-
Aktywa finansowe razem:	6 059 966,00	-

W pozycji udziały w jednostkach pozostałych zaprezentowane są udziały w szwedzkiej NextCell Pharma AB oraz w niemieckim podmiocie z branży.

18. CZYNNY ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

Czynne rozliczenia międzyokresowe przedstawia następująca tabela:

Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	31.12.2017	31.12.2016
Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich	99 674 556,06	76 015 325,52
Aktywowane koszty podwykonawców za przechowywanie komórek macierzystych	883 044,74	587 950,88
Przedpłacone koszty pozyskania klientów	189 775,95	407 008,00
Inne	12 391,51	36 117,17
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe razem:	100 759 768,27	77 046 401,57

Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	31.12.2017	31.12.2016
Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich	11 109 217,94	10 656 201,57
Aktywowane koszty podwykonawców za przechowywanie komórek macierzystych	670 991,82	293 925,03
Domeny internetowe	1 587,63	38 019,08
Ubezpieczenia	90 666,36	112 190,14
Prenumeraty	10 681,72	0,00
Najem i dzierżawa	143 650,29	148 878,60
Licencje rozliczane w czasie	411 812,51	572 692,63
Inne krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	432 625,98	848 549,64
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe razem:	12 871 234,25	12 670 456,69

W pozycji przychody niezafakturowane z umów konsumenckich w części długo i krótkoterminowej prezentowane są przyspieszone przychody ze sprzedaży usług preparowania i przechowywania krwi pępowinowej oraz innych materiałów biologicznych rozpoznane zgodnie z zasadami opisanymi w nocie 2.22.

Pozycja aktywowane koszty podwykonawców za przechowywanie komórek macierzystych przedstawia wartość przedpłaconych usług z tytułu przechowywania krwi pępowinowej oraz innych materiałów biologicznych w okresie od roku do 30 lat.

19. ZAPASY

Poniższa tabela przedstawia stan zapasów netto na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Zapasy	31.12.2017	31.12.2016
Materiały	3 419 646,36	2 374 080,36
Produkty gotowe	42 459,30	-
Towary	252 842,40	11 452,43
Zapasy razem:	3 714 948,06	2 385 532,79

Odpis na zapasy	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	(760 631,22)	(500 000,00)
Zawiązanie odpisu	-	(260 631,22)
Rozwiązanie odpisu	163 331,74	-
Stan na koniec okresu:	(597 299,48)	(760 631,22)

W okresie sprawozdawczym spółka zależna Cryoprofil S.A. dokonała odwrócenia odpisu na towar w kwocie o 163 tys. zł, który został odpisany w 2016 roku w związku z upływającym we wrześniu 2017 roku terminem przydatności. Spółka zależna w 2017 roku sprzedała ten towar.

20. NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE

Należności handlowe przedstawia poniższa tabela:

Należności handlowe	31.12.2017	31.12.2016
Należności handlowe brutto	22 502 740,71	18 281 048,90
w tym należności od jednostek powiązanych	-	-
Odpis aktualizujący wartość należności	(5 090 914,84)	(3 906 633,19)
Należności handlowe netto:	17 411 825,87	14 374 415,71

Wartość godziwa należności nie odbiega znacząco od wartości, w której zostały one zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Pozostałe należności krótkoterminowe składają się z następujących pozycji:

Pozostałe należności krótkoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Rozliczenia z pracownikami	52 597,18	81 593,88
Depozyty, kaucje	482 235,51	969 920,88
Należności z tyt. podatku dochodowego	329 586,87	953 029,03
Należności z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	285 220,16	309 394,95
Należności dochodzone na drodze sądowej	15 844,68	15 844,68
Zaliczki	-	-
Inne należności krótkoterminowe	18 620,92	419 507,31
Pozostałe należności krótkoterminowe razem:	1 184 105,33	2 749 290,73

Poniżej przedstawiona została zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności:

Odpis aktualizujący wartość należności	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	(3 906 633,18)	(4 367 829,90)
Zawiązanie	(1 499 599,78)	(639 603,43)
Nabycie spółek zależnych	-	-
Wykorzystanie	83 526,66	384 280,08
Rozwiązanie	231 791,47	716 520,07
Stan odpisu na koniec okresu	(5 090 914,84)	(3 906 633,18)

Na wszystkie należności zagrożone utworzono odpis. Zawiązanie i rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość należności zostało rozpoznane w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe przychody/koszty operacyjne.

Ryzyko kredytowe dotyczące należności nie odbiega od przeciętnego ryzyka kredytowego występującego na poszczególnych rynkach, na których działają spółki Grupy. Maksymalne ryzyko kredytowe występujące w odniesieniu do posiadanych przez Grupę należności, to ich wartość prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Nie ma znaczącej koncentracji ryzyka z uwagi na duży udział stosunkowo niewielkich transakcji w całości obrotu.

Poniższa tabela przedstawia podział należności krótkoterminowych według okresu przeterminowania wraz z odpisami aktualizującymi:

[tys. PLN]	31.12.2017	31.12.2016
Należności nieprzeterminowane	14 979	12 774
Należności przeterminowane w tym:	8 707	8 263
- do 1 miesiąca	920	837
- od 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 432	1 983
- od 3 miesięcy do 6 miesięcy	948	786
- od 6 miesięcy do 1 roku	1 448	1 087
- powyżej roku	3 959	3 569
Razem należności krótkoterminowe brutto	23 686	21 037
Odpis aktualizujący należności nieprzeterminowane	-	-
Odpis aktualizujący należności przeterminowane, w tym:	(5 091)	(3 913)
- do 1 miesiąca	-	-
- od 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-
- od 3 miesięcy do 6 miesięcy	(106)	(29)
- od 6 miesięcy do 1 roku	(389)	(315)
- powyżej roku	(4 596)	(3 569)
Razem odpisy aktualizujące należności	(5 091)	(3 913)
Należności krótkoterminowe netto	18 595	17 124

Należności przeterminowane, dla których nie stwierdzono utraty wartości na koniec roku 2017 wynosiły 3 616 tys. zł, na koniec 2016 roku 4 350 tys. zł.

21. ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY

Pozostałe należności krótkoterminowe	01.01.2017-31.12.2017	31.12.2016
Środki pieniężne w banku	17 367 755,01	6 281 712,08
Środki pieniężne w kasie	104 245,38	64 365,98
Lokaty, depozyty	1 158 418,33	306 495,99
Inne aktywa pieniężne	302 196,57	157 347,26
Środki pieniężne razem	18 932 615,29	6 809 921,31

Spółki Grupy lokują wolne środki pieniężne w krótkoterminowe lokaty bankowe, których termin zapadalności kształtuje się od 1 dnia 3 miesięcy.

22. KAPITAŁ WŁASNY

22.1. Kapitał zakładowy

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku kapitał podstawowy Spółki wynosił 2.367,4 tys. zł i był podzielony na 4.734.820 akcji o wartości nominalnej 0,50 zł każda, w tym:

- 1.752.227 akcji serii A
- 203.600 akcji serii B
- 30.600 akcji serii C
- 484.400 akcji serii D
- 232.200 akcji serii E
- 1.630.000 akcji serii F
- 94.200 akcji serii G
- 32.000 akcji serii H
- 163.000 akcji serii I
- 112.593 akcje serii J.

Na dzień sporządzenia Raportu Statut Spółki przewiduje możliwość skorzystania z warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego. Kapitał zakładowy Spółki został warunkowo podwyższony o kwotę 118.370,50 zł w drodze emisji nie więcej niż 236.741 akcji zwykłych na okaziciela serii K o wartości nominalnej 0,50 zł każda. Celem warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego jest przyznanie praw do objęcia akcji serii K posiadaczom warrantów subskrypcyjnych, będącym osobami uczestniczącymi w programie motywacyjnym, z wyłączeniem prawa poboru w stosunku do dotychczasowych akcjonariuszy Spółki. Prawa objęcia akcji serii K mogą zostać wykonane w różnym terminie, najpóźniej do dnia 31 grudnia 2023 roku.

22.2. Struktura akcjonariatu

Poniżej zaprezentowano strukturę akcjonariatu Spółki na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień sporządzenia raportu okresowego za 2016 rok:

Akcjonariusz	Liczba akcji	Liczba głosów	Wartość jednej akcji	Udział w kapitale podstawowym	Wartość kapitału
EVF Investments*	1 802 200	1 802 200	0,50	38,06%	901 100,0
Jakub Baran	378 227	378 227	0,50	7,99%	189 113,5
Oskar Chejde	243 313	243 313	0,50	5,14%	121 656,5
Fundusze zarządzane przez Altus TFI S.A.	251 533	251 533	0,50	5,31%	125 766,5
Pozostali	2 059 547	2 059 547	0,50	43,50%	1 029 773,5
Suma	4 734 820	4 734 820		100,0%	2 367 410,00

* podmiot kontrolowany przez Enterprise Venture Fund I, LP

W dniu 6 czerwca 2017 roku do Spółki wpłynęło zawiadomienie od akcjonariusza EVF I Investments S. a r.l. z siedzibą w Luksemburgu (EVF Inv) oraz Enterprise Venture Fund I L.P. z siedzibą w Grand Cayman, Cayman Island (EVF) będącego podmiotem bezpośrednio dominującym wobec EVF Inv w którym poinformowano, że w wyniku rozliczenia w dniu 5 czerwca 2017 roku, transakcji pakietowej dokonanej w dniu 1 czerwca 2017 r. na rynku regulowanym GPW, której przedmiotem była sprzedaż przez EVF Inv 1.802.200 akcji Emitenta, doszło do zmniejszenia o 38,06% dotychczasowego bezpośredniego udziału EVF Inv oraz pośredniego udziału EVF w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Emitenta.

W dniu 7 czerwca 2017 r. do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Altus Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., w którym poinformowano, iż fundusze zarządzane przez ALTUS TFI S.A. przekroczyły próg 10% i 15% w ogólnej liczbie głosów w Spółce.

W dniu 8 czerwca 2017 r. do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. w którym poinformowano, iż zarządzane przez Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. fundusze tj. Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny oraz Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny stały się posiadaczami akcji Spółki powyżej 5% głosów w Spółce.

W dniu 11 września 2017 roku do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Pana Oskara Chejde o zmniejszeniu dnia 8 września 2017 roku dotychczas posiadanego udziału ponad 5% ogólnej liczby głosów w Spółce do poniżej 5% ogólnej liczby głosów.

W dniu 8 grudnia 2017 r. do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Altus Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., w którym poinformowano, iż fundusze zarządzane przez ALTUS TFI S.A. zmniejszyły dotychczasowy udział w ogólnej liczbie głosów w PBKM S.A. z poziomu 19,92% do 15,88%.

Poniżej zaprezentowano strukturę akcjonariatu Spółki na dzień publikacji raportu za 2017 rok.

Akcjonariusz	Liczba akcji	Liczba głosów	Wartość jednej akcji	Udział w kapitale podstawowym	Wartość kapitału
Fundusze zarządzane przez Altus TFI S.A.	752 127	752 127	0,5	15,88%	376 063,50
Jakub Baran	378 227	378 227	0,5	7,99%	189 113,50
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	370 000	370 000	0,5	7,81%	185 000,00
Pozostali	3 234 466	3 234 466	0,5	68,32%	1 617 233,00
Suma	4 734 820	4 734 820		100,00%	2 367 410,00

22.3. Wykaz akcji i uprawnień w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Poniżej zaprezentowano informację nt. akcji Spółki posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień publikacji poprzedniego raportu kwartalnego oraz na dzień sporządzenia niniejszego raportu rocznego.

Akcjonariusz	Funkcja	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnej liczbie głosów
Jakub Baran	Prezes Zarządu	378 227	7,99%
Tomasz Baran	Członek Zarządu	48 685	1,03%
Jerzy Mikosz*	Członek Zarządu	16 108	0,34%
Konrad Miterski	Członek Rady Nadzorczej Spółki	1 849	0,04%

*Pan Jerzy Mikosz złożył skuteczną z dniem 31 grudnia 2017 r. rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu Emitenta.

Pozostałe osoby nadzorujące nie posiadają akcji Emitenta.

W dniu 15 lutego 2016 r. NWZ Spółki podjęło uchwałę w m.in. w sprawie przeprowadzenia programu motywacyjnego w Spółce, warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją akcji zwykłych na okaziciela serii K oraz emisji warrantów subskrypcyjnych, zgodnie z którą kapitał zakładowy Spółki został warunkowo podwyższony o kwotę 118.370,50 PLN w drodze emisji nie więcej niż 236.741 akcji. W ramach ww. programu wyemitowanych zostanie 236.741 warrantów subskrypcyjnych z wyłączeniem w całości prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy, uprawniających do objęcia akcji serii K, stanowiących 5% obecnego kapitału zakładowego Spółki. Warranty będą emitowane nieodpłatnie. Objęcie i wydanie Warrantów odbywać się będzie w 4 transzach, po jednej transzy za każdy zakończony rok obrotowy tj. za lata obrotowe 2016-2019. W skład każdej transzy będzie wchodziło 38.826 sztuk warrantów. Warranty nie przyznane lub nie objęte za dany rok obrotowy w danej transzy (bez względu na przyczynę) będą przechodzić do puli rezerwowej. Pula rezerwowa wynosi 81.437 sztuk warrantów. W skład puli rezerwowej będą wchodzić także warranty nie przyznane lub nie

objęte w danej transzy (bez względu na przyczynę). Prawo wstępnego alokowania i przyznawania Warrantów znajdujących się w puli rezerwowej przysługuje wyłącznie Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza Spółki, działając na podstawie wskazanej powyżej uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 15 lutego 2016 r. w dniu 11 marca 2016 r. wskazała Panów Jakuba Barana, Tomasza Barana oraz Jerzego Mikosza oraz dwie osoby uznane za kluczowe dla działalności Grupy Kapitałowej, jako osoby uprawnione do udziału w nowym programie motywacyjnym. Rada Nadzorcza wstępnie alokowała na ich rzecz warranty subskrypcyjne w następujący sposób:

- Pan Jakub Baran – Prezes Zarządu Spółki, po spełnieniu warunków programu motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 17.754 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019,
- Pan Tomasz Baran – Członek Zarządu, po spełnieniu warunków Nowego Programu Motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 14.204 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019,
- Pan Jerzy Mikosz – Członek Zarządu, po spełnieniu warunków Nowego Programu Motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 4.735 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 4.735 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 4.735 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 4.735 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019.

Pozostałe dwie osoby będą miały prawo do objęcia odpowiednio do 1.184 sztuk Warrantów za każdy rok obrotowy oraz do 947 za każdy rok obrotowy.

W lipcu 2017 roku wyemitowana została pierwsza transza warrantów subskrypcyjnych – Rada Nadzorcza Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. przyznała 29.122 warrantów, co stanowi 75% możliwych do przyznania warrantów w I transzy. Wstępnie alokowane warranty, które nie zostały wyemitowane i przyznane ww. osobom trafiły do puli rezerwowej.

Cena akcji, po której warrant subskrypcyjny może zostać zrealizowany tj. zamieniony na akcje to Cena Emisyjna w rozumieniu Regulaminu Programu Motywacyjnego.

W ramach ww. transzy:

- Pan Jakub Baran objął 13.317 warrantów subskrypcyjnych;
- Pan Tomasz Baran objął 10.654 warrantów subskrypcyjnych;
- Pan Jerzy Mikosz objął 3.552 warrantów subskrypcyjnych.

Poza wskazanymi powyżej warrantami osoby zarządzające nie posiadają innych uprawnień do akcji Emitenta.

Osoby nadzorujące nie posiadają uprawnień do akcji Emitenta.

22.4. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych

W pozycji tej znajdują się różnice kursowe z przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych jednostek zależnych.

22.5. Pozostałe kapitały

Kapitał rezerwowy o charakterze ogólnym tworzony jest z wypracowanych zysków. Nie została określona polityka spółki, co do wykorzystania tej rezerwy. Kapitał ten jest tworzony w wyniku przenoszenia odpowiednich kwot z jednej pozycji kapitałów na drugie (za wyjątkiem pozostałych całkowitych dochodów). Pozycje zaprezentowane w kapitale rezerwowym o charakterze ogólnym nie zostaną przeniesione na wynik. Wartość kapitału rezerwowego na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 2 039 100,00 zł, zaś w okresie porównywalnym tj. na dzień 31 grudnia 2016 roku 915 100,00 zł.

Kapitał zapasowy tworzony jest przez jednostkę dominującą z kwot uzyskanych z obniżenia kapitału zakładowego Spółki, który będzie mógł być wykorzystany jedynie na pokrycie strat oraz tworzony jest z wypracowanych zysków. Na dzień 31 grudnia 2017 roku kapitał zapasowy wyniósł 62 037 650,03, a na 31 grudnia 2016 roku 50 408 888,12 zł.

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku kalkulacji różnicy krótkoterminowych aktywów finansowych objętych ewidencją w cenach rynkowych wyższych od cen ich nabycia przez Spółkę. Na dzień 31 grudnia 2017 roku kapitał z aktualizacji wyceny wyniósł 1 778 199,97 zł.

22.6. Zyski zatrzymane

Na zyski zatrzymane składają się wyniki z lat ubiegłych oraz wynik finansowy netto z roku bieżącego.

22.7. Udziały niekontrolujące

W pozycji tej wykazuje się część aktywów netto jednostek zależnych, objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, które należą do udziałowców innych niż jednostki Grupy Kapitałowej.

23. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

W 2017 roku spółka dominująca utworzyła rezerwę na odprawy emerytalne w kwocie 181,9 tys. zł. W 2016 roku Grupa nie tworzyła tego typu rezerw.

W omawianym okresie, jak i w roku ubiegłym Grupa nie dokonywała kalkulacji rezerw na nagrody jubileuszowe. W ocenie Zarządu jednostki dominującej, ze względu na krótki staż pracy pracowników, rezerwa ta byłaby nieistotna z punktu widzenia spółek Grupy.

24. REZERWY

W okresach objętych sprawozdaniem finansowym nastąpiły następujące zmiany w stanie rezerw:

	Rezerwa na świadczenia pracownicze	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na pobrania i edukację	Inne rezerwy	Razem
01.01.2017	515 558,31	836 668,21	1 521 895,33	275 315,00	3 149 436,85
Zawiązanie	630 807,13	347 382,69	1 203 705,95	26 389,00	2 208 284,77
Wykorzystanie	-	-	-	-	-
Rozwiązanie	(288 703,31)	(263 427,17)	(1 031 857,79)	-	(1 583 988,27)
31.12.2017	857 662,13	920 623,73	1 554 730,83	162 704,00	3 495 720,69
w tym:	-	-	-	-	-
- długoterminowe	181 862,73	-	-	107 330,00	289 192,73
- krótkoterminowe	675 799,40	920 623,73	1 554 730,83	55 374,00	3 206 527,96

* Spółka dokonała przekształcenia danych porównawczych w wyniku zmian prezentacji. Szczegółowe informacje zawarto w Nocie 3. Zmiana prezentacji nie wpłynęła na kwoty poszczególnych zysków.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku spółki grupy nie tworzyła rezerw na sprawy sądowe oraz rezerwy na koszty restrukturyzacji. Prezentowane rezerwy na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na koniec grudnia 2016 roku rozpoznane zostały na przejściu kontroli w spółkach zależnych.

W 2017 roku Grupa zawiązała rezerwę na odprawy emerytalne w wysokości 181,9 tys. zł co zostało zaprezentowane w kategorii *Rezerwa na świadczenia pracownicze*, w 2016 roku takie rezerwy nie zostały zawiązane z uwagi na przeprowadzoną przez Zarząd jednostki dominującej analizę zatrudnienia w spółkach Grupy wskazującą na niską średnią wieku pracowników.

W omawianym okresie, jak i w roku ubiegłym Grupa nie kalkulowała rezerw na nagrody jubileuszowe. W ocenie Zarządu jednostki dominującej, ze względu na krótki staż pracy pracowników, rezerwy te byłyby nieistotne z punktu widzenia spółek Grupy.

25. ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE

Zobowiązania długoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania długoterminowe z tyt. leasingu	2 814 994,85	3 017 570,02
Inne zobowiązania długoterminowe	-	800 580,79
Zobowiązania długoterminowe razem:	2 814 994,85	3 818 150,81

Poniżej podział zobowiązań długoterminowych wg przewidywanego okresu spłaty:

Zobowiązania długoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Powyżej 1 roku, poniżej 3 lat	2 814 994,85	3 818 150,81
Od 3 lat do 5 lat	-	-
Powyżej 5 lat	-	-
Zobowiązania długoterminowe razem:	2 814 994,85	3 818 150,81

W pozycji zobowiązania długoterminowe powyżej roku, poniżej 3 lat na dzień 31 grudnia 2017 roku prezentowane są zobowiązania z tytułu leasingu samochodów oraz leasingu urządzeń technicznych i maszyn. Szczegółowy podział zobowiązań z tyt. leasingu przedstawiony został w nocie 34.

26. KREDYTY I POŻYCZKI

Kredyty i pożyczki	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty i pożyczki długoterminowe, w tym:	6 826 501,23	2 825 164,47
- Kredyty i pożyczki od jednostek pozostałych	6 826 501,23	2 825 164,47
- Kredyty i pożyczki od jednostek powiązanych	-	-
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe, w tym:	5 808 740,12	1 442 863,21
- Kredyty i pożyczki od jednostek pozostałych	5 808 740,12	1 442 863,21
- Kredyty i pożyczki od jednostek powiązanych	-	-
Kredyty i pożyczki razem:	12 635 241,35	4 268 027,68

Poniższa tabela przedstawia podział zobowiązań długoterminowych wg przewidywanego okresu spłaty:

Kredyty i pożyczki	31.12.2017	31.12.2016
Płatne na żądanie lub w terminie do 1 roku	6 629 120,57	1 442 863,21
Powyżej 1 roku - do 3 lat	5 006 401,43	1 833 800,00
W okresie od 3 do 5 lat	999 719,35	991 364,47
Powyżej 5 lat	-	-
Kredyty i pożyczki razem:	12 635 241,34	4 268 027,68

W pozycji kredyty i pożyczki prezentowane są kredyty zaciągnięte przez jednostkę dominującą oraz spółkę Sevibe Cells. Umowy kredytów i pożyczek zostały oprocentowane zgodnie z notowaniami EURIBOR + marża oraz WIBOR + marża. Kredyty zaciągnięte przez PBKM zabezpieczone są wekslem in blanco.

Dnia 2 czerwca 2017 roku PBKM S.A. zawarł umowę o kredyt obrotowy z mBank S.A. do wysokości 20 mln zł. Kredyt ten związany był z planami akwizycyjnymi, w celu sfinansowania inwestycji. W wyniku niedojścia transakcji do skutku, wszystkie pozyskane przez Spółkę środki zostały zwrócone, a umowa z dniem 11 lipca 2017 roku została rozwiązana.

W dniu 6 czerwca 2017 r. PBKM S.A. zawarł z mBank S.A. umowę o kredyt obrotowy w wysokości 8,5 mln zł. Środki finansowe pochodzące z kredytu zostały przeznaczone na wypłatę dywidendy. Oprocentowanie kredytu będzie oparte na WIBOR 1M powiększony o marżę Banku. Spłata Kredytu nastąpi w dwunastu miesięcznych ratach począwszy od końca lipca 2017 r. Zabezpieczenie ww. umowy stanowił weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową.

Dnia 18 października 2017 roku Emitent podpisał z mBank S.A. aneks do umowy kredytowej o kredyt w rachunku bieżącym z dnia 6 listopada 2015 roku. W wyniku podpisanego aneksu Emitent może bez podpisywania odrębnych wniosków zadłużać się w ramach kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 6 mln zł do dnia 30 października 2019 roku. Środki z wspomnianego kredytu mają być wykorzystywane przez Emitenta do finansowania bieżącej działalności Spółki. Zabezpieczenie ww. umowy stanowił weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową.

Dnia 21 listopada 2017 roku spółka zależna Sevibe Cells zaciągnęła pożyczkę w CaixaBank S.A. w kwocie 150 tys. Euro na sfinansowanie planowanego skupu akcji od udziałowców mniejszościowych.

27. ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE

Zobowiązania handlowe przedstawia poniższa tabela:

Zobowiązania handlowe	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania handlowe do jednostek pozostałych	7 016 962,63	6 015 305,69
- do 12 miesięcy	6 995 424,08	5 995 855,17
- powyżej 12 miesięcy	21 538,55	19 450,52
Zobowiązania handlowe razem:	7 016 962,63	6 015 305,69

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe składają się z następujących pozycji:

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	2 179 759,01	6 038 653,61
Rozrachunki z pracownikami	398 341,78	354 381,20
Zobowiązania z tytułu dywidend	9 009,14	181 956,92
Zobowiązania z tytułu leasingu	1 222 894,64	983 965,76
Inne zobowiązania	34 159,27	55 576,72
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe razem:	3 844 163,84	7 614 534,21

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych:

Zobowiązania z tyt. podatku dochodowego	31.12.2017	31.12.2016
Podatek dochodowy	1 145 906,09	273 597,48
Zobowiązania z tyt. podatku dochodowego razem:	1 145 906,09	273 597,48

28. PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW

Na dzień 31 grudnia 2017 roku struktura przychodów przyszłych okresów przedstawiała się następująco:

Długoterminowe przychody przyszłych okresów	31.12.2017	31.12.2016
Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich	58 823 008,56	52 870 019,32
Przychody przyszłych okresów B2B	56 995,43	22 956,47
Dotacje	2 755 753,91	1 996 158,79
Długoterminowe przychody przyszłych okresów razem:	61 635 757,90	54 889 134,58

Krótkoterminowe przychody przyszłych okresów	31.12.2017	31.12.2016
Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich	6 008 496,41	5 992 145,55
Przychody przyszłych okresów B2B	1 223 209,99	725 894,28
Dotacje	592 687,76	582 323,26
Krótkoterminowe przychody przyszłych okresów razem:	7 824 394,16	7 300 363,09

Przychody przyszłych okresów stanowią otrzymane od klientów przedpłaty na poczet usługi przechowywania za okres 1, 5, 10, 18, 20, 25 lub 30 lat, które rozpoznawane są, jako przychód proporcjonalnie w okresie, którego dotyczą.

Przychody przyszłych okresów B2B dotyczą przychodów z tytułu przechowywania bądź badań genetycznych świadczonych dla podmiotów biznesowych.

W pozycji dotacje, prezentowane są dotacje udzielone przez fundusze europejskie na rozwój prowadzonej przez spółki Grupy działalności.

29. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

Poniższa tabela przedstawia główne tytuły krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych:

Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	31.12.2017	31.12.2016
Koszty niezafakturowane	618 332,17	25 317,16
Zobowiązania wobec pracowników	0,00	30 388,92
Koszty testów medycznych	16 751,77	16 276,52
Koszty badania sprawozdania finansowego	49 996,02	153 931,36
Inne	54 615,07	409 832,59
Inne	739 695,02	635 746,56

Spółka dokonała przekształcenia danych porównawczych w wyniku zmian prezentacji. Szczegółowe informacje zawarto w Nocie 3. Zmiana prezentacji nie wpłynęła na kwoty poszczególnych zysków.

30. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Poniższa tabela przedstawia objaśnienia do rachunku przepływów pieniężnych na dzień 31.12.2017 roku:

Bilansowa zmiana stanu należności	(2 198 252,34)	(3 293 136,95)
Rozliczenie dywidendy	-	73 418,47
Kompensata rozrachunków		(362 149,52)
Zmiana stanu w cash flow	(2 198 252,34)	(3 581 868,00)

Bilansowa zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	(3 771 869,40)	1 846 470,28
Zmiana stanu rozrachunków z tyt. leasingu	200 744,56	(2 479 944,41)
Zmiana stanu rozrachunków z tyt. dywidendy	-	(175 028,00)
Nabycie akcji własnych celem umorzenia	-	(175 028,00)
Zmiana stanu w cash flow	(3 571 124,84)	(983 530,13)

Bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(16 564 363,25)	(13 952 360,29)
Dotacje otrzymane	(1 560 000,00)	(1 671 909,86)
Zmiana stanu w cash flow	(18 124 363,25)	(15 624 270,15)

*Spółka dokonała przekształcenia danych porównawczych w wyniku zmian prezentacji. Szczegółowe informacje zawarto w Nocie 3. Zmiana prezentacji nie wpłynęła na kwoty poszczególnych zysków.

31. ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE Z TYTUŁU LEASINGU

Grupa posiada szereg zawartych umów najmu, leasingu i innych o podobnym charakterze. Najistotniejsze, z których wynikały następujące zobowiązania pozabilansowe do dokonania przyszłych płatności przedstawiono w poniższej tabeli:

[tys. zł]	31.12.2017	31.12.2016
Płatności z tytułu nierozwiązywalnych umów najmu powierzchni	13 572	13 602
W okresie do 1 roku	2 066	1 864
W okresie od 1 roku do 5 lat	8 300	7 723
Powyżej 5 lat	3 206	4 015
Płatności z tytułu nierozwiązywalnych umów najmu samochodów	467	780
W okresie do 1 roku	224	370
W okresie od 1 roku do 5 lat	243	410
Powyżej 5 lat	-	-

Znaczący wzrost zobowiązań z tytułu leasingu operacyjnego w danych za rok 2016 jest efektem podpisania przez spółkę zależną nowej umowy na najem pomieszczeń biurowych oraz najmu większej ilości samochodów przez spółki z Grupy w 2016 roku.

32. INSTRUMENTY FINANSOWE

Kategorie i klasy aktywów finansowych	Nota	31.12.2017		31.12.2016	
		wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
1. Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy - przeznaczone do obrotu		-	-	-	-
2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		5,57	5,57	5,57	5,57
Udziały i akcje w jednostkach pozostałych	17	5,57	5,57	5,57	5,57
3. Pożyczki i należności		19 507,64	18 967,12	17 392,31	17 392,31
Należności od odbiorców		18 967,12	18 967,12	17 392,31	17 392,31
- Długoterminowe	15	371,19	371,19	268,60	268,60
- Krótkoterminowe	20	18 595,93	18 595,93	17 123,71	17 123,71
Pożyczki udzielone		540,52	-	-	-
- Długoterminowe		540,52	-	-	-
- Krótkoterminowe		-	-	-	-
4. Środki pieniężne i ekwiwalenty		18 932,62	18 932,62	6 809,92	6 809,92
Razem aktywa finansowe, w tym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		38 445,82		24 207,80	
Aktywa trwałe		917,28		274,17	
Aktywa finansowe	17	546,09		5,57	

Należności długoterminowe	15	371,19	268,60
Aktywa obrotowe		37 528,55	23 933,63
Należności handlowe	20	17 411,83	14 374,42
Należności z tytułu podatku dochodowego	20	329,59	953,03
Należności krótkoterminowe inne	20	854,52	1 796,26
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		18 932,62	6 809,92

Kategorie i klasy zobowiązań finansowych	Nota	31.12.2017		31.12.2016	
		wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
1. Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		23 419,38	23 419,38	17 988,08	17 988,08
Kredyty otrzymane	26	12 635,24	12 635,24	4 268,03	4 268,03
Zobowiązania wobec dostawców		7 458,47	7 458,47	7 681,40	7 681,40
Zobowiązania budżetowe		3 325,67	3 325,67	6 038,65	6 038,65
2. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	25 i 27	4 037,89	4 037,89	4 001,54	4 001,54
Razem zobowiązania finansowe, w tym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		27 457,27		21 989,62	
Zobowiązania długoterminowe		9 641,50		6 643,32	
Długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	26	6 826,50		2 825,16	
Pozostałe zobowiązania finansowe		2 814,99		3 017,57	
Zobowiązania długoterminowe inne		-		800,58	
Zobowiązania krótkoterminowe		17 815,77		15 346,30	
Krótkoterminowe pożyczki i kredyty	26	5 808,74		1 442,86	
Pozostałe zobowiązania finansowe	25	1 222,89		983,97	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	27	7 016,96		6 015,31	
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	27	1 145,91		273,60	
Zobowiązania budżetowe	27	2 179,76		6 038,65	
Pozostałe zobowiązania	27	441,51		591,91	

Wartość godziwa instrumentów finansowych klasyfikowanych do kategorii aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2017 oraz na dzień 31 grudnia 2016 nie odbiegała istotnie od wartości prezentowanych w sprawozdaniach finansowych za poszczególne okresy z następujących powodów:

- w odniesieniu do instrumentów krótkoterminowych ewentualny efekt dyskonta nie jest istotny;
- instrumenty te dotyczą transakcji zawieranych na warunkach rynkowych.

Z powyższych względów wartość godziwa wspomnianych instrumentów w powyższych tabelach została ujawniona w wysokości wartości bilansowej.

33. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE, W TYM RÓWNIEŻ UDZIELONE PRZEZ GRUPĘ GWARANCJE I PORĘCZENIA, TAKŻE WEKSLOWE

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka jest stroną umowy poręczenia zawartej z Urzędem Skarbowym w Budapeszcie (Nemzeti Adó és Vámhivatal), na mocy której zobowiązała się do dokonania płatności zobowiązania podatkowego Krio Intezet Zrt. w wysokości ok. 5,6 mln zł (409 mln HUF) w przypadku, gdy Krio Intezet Zrt. nie uiszczy wskazanego powyżej zobowiązania podatkowego zgodnie z wydaną decyzją węgierskich władz podatkowych. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość pozostałego do spłaty zobowiązania wynosi 0,4 mln zł (32 mln HUF).

W okresie sprawozdawczym Emitent był stroną gwarancji udzielonej hiszpańskim organom podatkowym tytułem zapłaty zobowiązań podatkowych przez spółkę Sevibe Cells. Łączna kwota udzielonej gwarancji wynosiła 124 tys. EUR, tj. ok. 526 tys. zł. Gwarancja wygasła w listopadzie 2017 roku.

W 2017 roku Emitent był stroną gwarancji udzielonej rządowi Katalonii tytułem spłaty nieoprocentowanej pożyczki na inwestycje udzielonej spółce Sevibe Cells. Łączna wartość udzielonej gwarancji w 2017 roku stanowiła 46 tys. EUR, tj. ok. 198 tys. zł. Gwarancja wygasła w listopadzie 2017 roku.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. Grupa wystawiła weksle o łącznej wartości 27,9 mln zł. Są one powiązane z umowami przyznającymi dotacje/dofinansowanie do projektów współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, a także stanowią zabezpieczenie dla umów kredytowych.

34. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

34.1. Polityka zarządzania ryzykiem

Grupa Kapitałowa narażona jest na szereg ryzyk mających źródła zarówno w sytuacji makroekonomicznej w krajach, w których spółki Grupy działają, jak i mikroekonomicznej w poszczególnych przedsiębiorstwach. Głównymi czynnikami zewnętrznymi mogącymi wywierać negatywny wpływ na wynik Grupy są wahania kursów walut obcych względem złotego oraz zmiany rynkowych stóp procentowych. Pośrednio na wynik finansowy wpływają także: wzrost PKB, liczba urodzeń oraz poziom inflacji.

W celu ograniczenia możliwości wystąpienia ryzyk Grupa prowadzi jednolitą politykę zarządzania ryzykiem finansowym oraz stały monitoring obszarów ryzyka, wykorzystując dostępne strategie i mechanizmy w celu zminimalizowania ujemnych efektów zmienności rynku i zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Polityka i strategia zarządzania ryzykiem monitorowana jest przez Zarząd jednostki dominującej oraz odpowiednie komórki merytoryczne poszczególnych spółek.

34.2. Ryzyko stopy procentowej

Zmiany rynkowych stóp procentowych mogą niekorzystnie oddziaływać na wynik finansowy Grupy. Grupa jest narażona na ryzyko zmiany stopy procentowej z powodu możliwej zmiany wartości odsetek naliczonych od kredytów udzielonych przez zewnętrzne instytucje finansowe spółkom Grupy opartych na zmiennej stopie procentowej.

Grupa nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń.

Spółki Grupy mierzą ekspozycję na ten czynnik ryzyka zestawiając sumę kwot wynikających ze wszystkich instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmiany stopy procentowej. Dodatkowo jednostki Grupy prowadzą ewidencję dotyczącą planowanego zadłużenia w ciągu przyszłych 12 miesięcy natomiast dla instrumentów długoterminowych na okres ich obowiązywania.

Celem ograniczenia ryzyka jest niwelacja poniesienia większych kosztów z tytułu zawartych zobowiązań finansowych opartych na zmiennej stopie procentowej.

Grupa analizowała wrażliwość stóp procentowych. Dla celów analizy brane były pod uwagę rzeczywiste stopy procentowe stosowane dla zaciągniętych kredytów i pożyczek, uwzględniając ich zmiany od dnia ich wprowadzenia. Grupa badała wpływ zmian stóp procentowych na rachunek zysków i strat. Bazując na wynikach przeprowadzonych symulacji, 10 pkt bazowych zmiany stóp procentowych w górę / dół mogłyby obniżyć / zwiększyć wynik netto Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku maksymalnie o 14 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2016 roku maksymalnie o 9 tys. zł.

Stopień wrażliwości Grupy na wzrost/spadek oprocentowania w poszczególnych okresach przedstawia poniższa tabela:

[tys. PLN]	stan na 31.12.2017	Wpływ zmiany wysokości oprocentowania na zysk netto
Zobowiązania z tyt. kredytów	12 635	+/- 10
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	4 038	+/- 3

[tys. PLN]	stan na 31.12.2016	Wpływ zmiany wysokości oprocentowania na zysk netto
Zobowiązania z tyt. kredytów	4 268	+/- 4
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	4 002	+/- 5

34.3. Ryzyko walutowe

Walutami operacyjnymi jednostek zależnych mających siedzibę poza granicami Polski są waluty obowiązujące w krajach, w których podmioty te prowadzą działalność. W związku z tym wartość aktywów danej spółki jak również jej wynik jest przeliczany na polskie złote, a zatem na ich wartość prezentowaną w sprawozdaniu mają wpływ kursy walut obcych względem polskiego złotego, co może mieć wpływ na zmianę ich wartości.

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, ani nie korzysta z kontraktów walutowych typu forward.

Ze względu na fakt, że jednostki Grupy nie posiadają znaczących nierozliczonych pozycji pieniężnych denominowanych w walutach obcych, zdaniem Zarządu Jednostki Dominującej ryzyko walutowe jest znikome.

34.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe, na które narażona jest Grupa Kapitałowa może wynikać z:

- ryzyka kredytowego wynikającego z wiarygodności kredytowej instytucji finansowych (banków/ brokerów),
- wiarygodności kredytowej klientów korporacyjnych, co jednak z uwagi na brak znacznej koncentracji ryzyka kredytowego i duży udział stosunkowo niewielkich transakcji w całości obrotu nie wymaga stosowania specjalnych zabezpieczeń transakcji, poza monitoringiem kontrahentów pod kątem ich zdolności kredytowych.

W ocenie Grupy ryzyko dotyczące klientów nie odbiega od przeciętnego ryzyka kredytowego na rynku, na którym działa Grupa.

W rozliczaniu z kontrahentami preferuje się płatności przelewem, kartą kredytową oraz przedpłaty. Decyzje dotyczące udzielenia kredytu podejmuje się biorąc pod uwagę wynik badania wypłacalności, wartość kontraktu, termin płatności oraz prognozowane saldo należności.

Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i instrumentów pochodnych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Grupy są różne banki o wysokim ratingu kredytowym przyznawanym przez międzynarodowe agencje ratingowe. Grupa współpracuje między innymi z mBank, Pekao S.A., BZ WBK, Santander Bank, K&H Bank Zrt, Banca Transilvania.

34.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Grupa zabezpiecza płynność poprzez wykorzystanie limitów kredytowych oraz dat zapadalności depozytów, monitorując na bieżąco płynność na podstawie aktualizowanych co miesiąc prognoz wykonania przepływów finansowych. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wielkość niewykorzystanych linii kredytowych wynosiła 1 mln zł.

Grupa monitoruje płynność finansową bazując na kalkulacji stopy zadłużenia oraz wskaźnika bieżącej płynności.

Stopa zadłużenia jest obliczana, jako iloraz zobowiązań ogółem oraz sumy pasywów.

[tys. PLN]	stan na 31.12.2017	stan na 31.12.2016
Zobowiązania ogółem	131 572	112 676
Suma pasywów	212 498	169 539
Stopa zadłużenia	62%	66%

Stopa zadłużenia w roku 2016 utrzymuje się na podobnym poziomie jak w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Wskaźnik bieżącej płynności kalkulowany jest, jako iloraz aktywów obrotowych oraz zobowiązań krótkoterminowych.

[tys. PLN]	stan na 31.12.2017	stan na 31.12.2016
Aktywa obrotowe	60 175	38 990
Zobowiązania krótkoterminowe	29 586	26 180
Wskaźnik bieżącej płynności	2,03	1,49

Wskaźnik ten w roku 2017 wzrósł w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego, co świadczy o wzroście płynności Grupy. Wskaźnik znajduje się w granicach poziomu optymalnego.

Dodatkowo Grupa prognozuje przyszłe przepływy z tytułu zobowiązań handlowych. Prognoza uwzględnia zobowiązania istniejące na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku [tys. PLN]	Poniżej 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do jednego roku	Powyżej jednego roku
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	6 537	199	259	22
Kredyty i pożyczki	500	2 375	2 934	6 827
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	72	131,07	1 020	2 815
Razem zobowiązania	7 109	2 705	4 213	9 663

Na dzień 31 grudnia 2016 roku [tys. PLN]	Poniżej 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do jednego roku	Powyżej jednego roku
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	5 013	992	61	19
Kredyty i pożyczki	1 012	-	431	2 825
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	54	223	707	3 018
Razem zobowiązania	6 078	1 145	1 199	5 862

Kwoty zaprezentowane w tabeli powyżej są przedstawione w wartościach brutto (niezdyskontowanych). Wartość godziwa zobowiązań nie odbiega znacząco od wartości, w której zostały one zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Zobowiązania z tyt. leasingu oraz kredytów uwzględniają również ewentualne przyszłe zobowiązania odsetkowe.

34.6. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest zapewnienie zdolności do kontynuowania działalności z uwzględnieniem realizacji planowanych inwestycji, przy jednoczesnym zwiększaniu wartości Grupy dla akcjonariuszy.

Przyjmuje się, że Spółki mogą wpływać na wzrost wysokości kapitału poprzez bieżące starania dla uzyskania dobrego wyniku finansowego, w spółkach akcyjnych poprzez regulowanie wysokości wypłacanej akcjonariuszom dywidendy oraz poprzez emisję nowych akcji lub podwyższenie wartości nominalnej dotychczasowych, a w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością poprzez wysokość wypłacanej dywidendy oraz przez podwyższenie kapitału zakładowego w drodze ustanowienia nowych udziałów lub podwyższenie wartości nominalnej istniejących.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

[tys. PLN]	stan na 31.12.2017	stan na 31.12.2016
Oprocentowane kredyty i pożyczki	12 635	4 268
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	4 038	4 002
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	7 458	7 408
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty (-)	(18 933)	(6 810)
Zadłużenie netto	5 199	8 867
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej)	79 950	55 188
Kapitał i zadłużenie netto	85 149	64 056
Wskaźnik dźwigni	6,11%	13,80%

Spadek wskaźnika dźwigni w 2017 roku o 7,27 punktów procentowych w stosunku do roku ubiegłego wynika głównie z wzrostu zobowiązań odsetkowych oraz wzrostu wartości kapitałów własnych.

35. PŁATNOŚCI REALIZOWANE W FORMIE AKCJI

W dniu 15 lutego 2016 r. NWZ Spółki podjęło uchwałę w m.in. w sprawie przeprowadzenia programu motywacyjnego w Spółce, warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją akcji zwykłych na okaziciela serii K oraz emisji warrantów subskrypcyjnych, zgodnie z którą kapitał zakładowy Spółki został warunkowo podwyższony o kwotę 118.370,50 PLN w drodze emisji nie więcej niż 236.741 akcji. W ramach ww. programu wyemitowanych zostanie 236.741 warrantów subskrypcyjnych z wyłączeniem w całości prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy, uprawniających do objęcia akcji serii K, stanowiących 5% obecnego

kapitału zakładowego Spółki. Warranty będą emitowane nieodpłatnie. Objęcie i wydanie Warrantów odbywać się będzie w 4 transzach, po jednej transzy za każdy zakończony rok obrotowy tj. za lata obrotowe 2016-2019. W skład każdej transzy będzie wchodziło 38.826 sztuk warrantów. Warranty nie przyznane lub nie objęte za dany rok obrotowy w danej transzy (bez względu na przyczynę) będą przechodzić do puli rezerwowej. Pula rezerwowa wynosi 81.437 sztuk warrantów. W skład puli rezerwowej będą wchodzić także warranty nie przyznane lub nie objęte w danej transzy (bez względu na przyczynę). Prawo wstępnego alokowania i przyznawania Warrantów znajdujących się w puli rezerwowej przysługuje wyłącznie Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza Spółki, działając na podstawie wskazanej powyżej uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 15 lutego 2016 r. w dniu 11 marca 2016 r. wskazała Panów Jakuba Barana, Tomasza Barana oraz Jerzego Mikosza oraz dwie osoby uznane za kluczowe dla działalności Grupy Kapitałowej, jako osoby uprawnione do udziału w nowym programie motywacyjnym.

Szczegółowe informacje nt. alokacji poszczególnych warrantów na rzecz osób uprawnionych zostały zamieszczone w punkcie 18.4 *Wykaz akcji i uprawnień w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących* powyżej.

Program motywacyjny został wprowadzony na okres 4 lat obrotowych Spółki, począwszy od 2016 roku, tj. 2016, 2017, 2018, 2019. Zgodnie z Uchwałą o Programie Warranty mają zostać uruchomione w czterech transzach.

Osobom uprawnionym zostanie zaoferowane łącznie maksymalnie 236.741 warrantów. Zgodnie z uchwałą o Programie warrantów mają zostać uruchomione w czterech transzach w następujących datach:

- Za rok obrotowy 2016 – 38.826
- Za rok obrotowy 2017 – 38.826
- Za rok obrotowy 2018 – 38.826
- Za rok obrotowy 2019 – 38.826

Dodatkowo istnieje pula rezerwowa, przyznawana przez Radę Nadzorczą, która wynosi 81.437 sztuk warrantów.

Prawo do nabycia warrantów powstaje z chwilą spełnienia następujących warunków:

- osiągnięcie założonego wskaźnika EPS,
- osiągnięcie założonego poziomu EBIDTA,
- pozostawanie w stosunku zatrudnienia w trakcie trwania Programu.

Utrata prawa do nabycia warrantów za dany rok obrotowy następuje w przypadku:

- śmierci Osoby Uprawnionej, lub
- rozwiązania lub wypowiedzenia umowy o pracę lub innej umowy, na podstawie której Osoba Uprawniona wykonuje obowiązki lub świadczy usługi na rzecz Grupy Kapitałowej, w szczególności z powodu jej niewykonywania lub niewłaściwego wykonywania lub podejmowania przez Osobę Uprawnioną działań sprzecznych z interesem Grupy Kapitałowej, lub
- złożenia przez Osobę Uprawnioną rezygnacji z pełnienia funkcji członka Zarządu Spółki albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej, lub
- odwołania Osoby Uprawnionej z pełnienia funkcji członka Zarządu Spółki albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej
- wygaśnięcia mandatu Osoby Uprawnionej, jako członka Zarządu Spółki albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej i niepowołania jej ponownie do Zarządu albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej, lub

dana Osoba Uprawniona z dniem śmierci lub odpowiednio z dniem rozwiązania, wypowiedzenia umowy, wygaśnięcia mandatu, złożenia rezygnacji lub odwołania, traci prawo uczestnictwa w Programie i zostaje skreślona z listy Osób Uprawnionych; skreślenia danej Osoby Uprawnionej z listy Osób Uprawnionych dokona niezwłocznie Rada Nadzorcza. Z dniem utraty prawa uczestnictwa w Programie, wygasa prawo danej osoby do

objęcia Warrantów, a Warranty wstępnie alokowane i nienabyte przez tę osobę przechodzą do Puli Rezerwowej. Warranty nabyte przez daną Osobę Uprawnioną przed dniem utraty prawa do uczestnictwa w Programie pozostają w mocy.

Do wyceny użyto modelu opartego na metodzie Monte-Carlo. Za moment rozpoczęcia Programu przyjęto datę 29 kwietnia 2016 roku – dzień debiutu giełdowego Spółki. Za okresy nabywania uprawnień kolejnych transz przyjęto odpowiednio 31 sierpnia 2017 roku, 31 sierpnia 2018 roku, 31 sierpnia 2019 roku, 31 sierpnia 2020 roku.

Za cenę wejściową akcji do modelu wyceny przyjęto kurs akcji spółki w ofercie publicznej - 47 zł/akcja. Cenę wykonania przyjęto w takiej samej wartości jak cenę wejściową - 47 zł/akcja. Jako średni okres trwania życia opcji przyjęto 5,14 roku. Przyjęto założenie, że wypłata dywidendy nie nastąpi w okresie trwania Programu. Ze względu na brak danych historycznych o notowaniach Spółki oczekiwana zmienność akcji PBKM S.A. została określona na podstawie historycznej zmienności akcji spółki Biomed Lublin S.A. w okresie od 27 stycznia 2012 roku do 27 kwietnia 2016 roku - na poziomie 55%.

Oszacowana pierwotnie na podstawie powyższych danych wartość godziwa Programu na datę przyznania wynosi 3.154 tys. zł.

Przy zachowaniu wszystkich istotnych parametrów programu jednostka dominująca ujęła w ciężar kosztów 2017 roku kwotę 1.124 tys. zł.

W lipcu 2017 roku wyemitowana została pierwsza transza warrantów subskrypcyjnych – Rada Nadzorcza PBKM S.A. przyznała 29.122 warrantów, co stanowi 75% możliwych do przyznania warrantów w I transzy.

36. KURSY PRZYJĘTE DO WYCENY POZYCJI WALUTOWYCH

Waluta		
Do bilansu:	31.12.2017	31.12.2016
1 EUR	4,1709	4,424
100 HUF	1,3449	1,4224
1 RON	0,8953	0,9749
1 TRY	0,9235	1,1867
1CHF	3,5672	4,1173
Do RZiS:	01.01.2017-31.12.2017	01.01.2016-31.12.2016
1 EUR	4,2447	4,3757
100 HUF	1,3723	1,4034
1 RON	0,9282	0,9739
1 TRY	1,0295	1,3109
1 CHF	3,8087	4,0133

37. INFORMACJA O WYNAGRODZENIACH, WYPŁACONYCH LUB NALEŻNYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ

[tys. PLN]	stan na 31.12.2017	stan na 31.12.2016
Zarząd jednostki dominującej*	2 470,8	2 356,0
Rada Nadzorcza	399,4	829,7
Razem:	2 870,2	3 185,7

* Dane za lata 2017-2016 uwzględniają dywidendę wypłaconą w 2017 roku z zysku roku 2016, a w 2016 roku z zysku roku 2015 .

38. INFORMACJA O POŻYCZKACH I ŚWIADCZENIACH O PODOBNYM CHARAKTERZE UDZIELONYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Zarówno w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku, jak i w roku ubiegłym spółki Grupy nie udzieliły osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących żadnych pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze.

39. INFORMACJA O WYNAGRODZENIU BRUTTO BIEGŁEGO REWIDENTA

Łączna kwota netto wynagrodzenia należnego lub wypłaconego z tytułu badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. za rok 2017 wyniosła 185 tys. zł. Natomiast kwota wynagrodzenia biegłego rewidenta za usługi doradztwa księgowego w zakresie oceny modelu ujmowania przychodów wypracowanego według MSSF 15 oraz sprzedaży trzech licencji oprogramowania wspomagającego proces raportowania wyniosła 152 tys. zł.

W roku 2016 badanie przeprowadzone było przez spółkę Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k., łączna kwota netto należnego wynagrodzenia za przeprowadzone badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. za rok 2016 oraz za przegląd skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PBKM za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2016 roku wraz z danymi porównawczymi za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2015 roku wyniosła 139,0 tys. zł.

40. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH DOTYCZĄCYCH LAT UBIEGŁYCH UJĘTYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO

W omawianym okresie nie wystąpiły żadne znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych, które zostały ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym roku obrotowego.

41. INFORMACJE O TRANSAKcjACH Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI

Transakcje między Spółką a jej jednostkami zależnymi będącymi stronami powiązanymi Spółki zostały wyeliminowane w trakcie konsolidacji i nie wykazano ich w niniejszej notce. Szczegółowe informacje o transakcjach między Grupą a pozostałymi stronami powiązanymi przedstawiono poniżej.

W roku obrotowym jednostki należące do Grupy zawarły następujące transakcje handlowe ze stronami powiązanymi niebędącymi członkami Grupy:

Sprzedaż usług [tys. PLN]	za rok 2017	za rok 2016
Kriovum egészségügyi szolgáltató ¹⁾	-	2
Kriovum Sejt és szövetbank ¹⁾	-	241
Razem:	0	243

- 1) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Krio; w omawianym okresie spółka Krio świadczyła dla tej spółki usługi preparatyki i przechowywania krwi pępowinowej;

Zakup usług [tys. PLN]	za rok 2017	za rok 2016
Clariden Tanácsadó Kft. ¹⁾	-	49
Nardus Consulting ²⁾	316	412
Nardus Kereskedelmi Kft. ²⁾	-	49
Cells Life Hungary ³⁾	529	517
Idea Kft. ⁴⁾	-	-
Fahri Gurur Polat ⁵⁾	30	38

Bora Yilmazkurt ⁶⁾	64	82
Kriovum Sejt és szövetbank ²⁾	-	42
Protest Diagnostic SRL ⁷⁾	185	180
Zaira Alternatives SRL ⁸⁾	61	63
Hardin Alternatives SRL ⁹⁾	38	52
Cryotech Jarosław Sobolewski ¹⁰⁾	687	499
PFA Pirciog Dorin ¹¹⁾	244	-
Razem:	2 154	1 983

- 1) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej spółki zależnej Krio; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wsparcia sprzedaży;
- 2) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej spółki zależnej Krio; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi najmu pomieszczeń biurowych i laboratoryjnych;
- 3) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej spółki zależnej Krio; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wsparcia sprzedaży;
- 4) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej oraz mniejszościowym udziałowcem spółki Famicord Hungary; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wsparcia sprzedaży dla spółki Famicord Hungary;
- 5) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej spółki zależnej Yaşam Bankasi; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wynajmu nieruchomości;
- 6) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej spółki zależnej Yaşam Bankasi; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wynajmu nieruchomości.
- 7) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Stemlab; w omawianym okresie spółka Stemlab świadczyła dla tej spółki usługi preparatyki i krwi pępowinowej;
- 8) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Stemlab; w omawianym okresie spółka świadczyła dla spółki Zaira usługi administracyjne
- 9) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Stemlab; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wsparcia sprzedaży;
- 10) Udziałowcem spółki jest były członek Rady Nadzorczej PBKM, który pełnił swoje powołanie do dnia 24 października 2017 roku, w omawianym okresie spółka sprzedała do PBKM środki trwałe wykorzystywane w prowadzeniu bieżącej działalności Grupy;
- 11) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Biogenis; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wsparcia sprzedaży.

Poniższe tabele przedstawiają salda należności i zobowiązań wobec jednostek powiązanych:

Należności handlowe [tys. PLN]	za rok 2017	za rok 2016
Kriovum Sejt és szövetbank	27	28
Kriovum egészségügyi szolgáltató	41	43
Razem:	68	71

Zobowiązania handlowe [tys. PLN]	za rok 2017	za rok 2016
Cells Life Hungary	-	-
Kriovum Sejt és szövetbank	-	7
Idea Kft.	-	5
Fahri Guruu Polat	2	-
Bora Yilmazkurt	5	-
Protest Diagnostic SRL	-	15
Cryotech Jarosław Sobolewski	-	4
Razem:	7	31

42. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH, JAKIE NASTĄPIŁY PO DNIU BILANSOWYM NIEUWZGLĘDNIONYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO

Dnia 24 stycznia 2018 roku Zarząd Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. poinformował o wpłynięciu do tureckiej spółki zależnej Yaşam Bankası Sağlık Hizmetleri İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi z siedzibą w Ankarze datowanego na dzień 23 stycznia 2018 roku pisma z Ministerstwa Zdrowia Turcji zgodnie z którym, w wyniku przeprowadzonej kontroli Ministerstwo stwierdziło, że osoba odpowiedzialna za laboratorium Spółki Zależnej, w jego ocenie nie posiada należytych kwalifikacji. W związku z powyższym podjęto decyzję o tymczasowym wstrzymaniu przez Spółkę Zależną z dniem 23 stycznia 2018 roku działalności w obszarze preparatyki nowych próbek krwi pępowinowej.

Jednocześnie do momentu wyjaśnienia wszystkich okoliczności związanych z przedmiotową decyzją, zgodnie z jej brzmieniem Spółka Zależna będzie kontynuować działalność w zakresie przechowywania materiału biologicznego.

Zarząd Spółki Zależnej nie zgadza się z powyższym stanowiskiem, a w związku z tym prowadzone są wszelkie działania, także o charakterze prawnym, które pozwolą wyjaśnić zaistniałą sytuację oraz wznowić prowadzenie bieżącej działalności w zakresie pozyskiwania nowych umów. Termin na spełnienie wskazanych w decyzji wymogów został określony na kwiecień 2018 roku.

Dnia 7 lutego 2018 roku Zarząd Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. poinformował, że w związku z pozytywnym wyrokiem Sądu Najwyższego na Węgrzech, który potwierdził iż usługi oferowane przez Krio w 2011 roku nie podlegały opodatkowaniu podatkiem VAT, spółka zależna Krio Intezet Zrt. z siedzibą w Budapeszcie wystąpiła w listopadzie 2017 roku o skorygowanie deklaracji VAT za 2012 rok, w dniu 7 lutego 2018 r., ww. organ podatkowy dokonał na rzecz Krio zwrotu podatku VAT za rok 2012 w kwocie 123.758.000 HUF co stanowi równowartość ok. 1,7 mln zł. Emitent ujmie przychód z tytułu zwrotu zaległego VATu w kwocie 1,7 mln zł wraz z unieważnioną uprzednio nałożoną karą 0,3 mln zł w 2018 roku.

Zarząd Krio podjął decyzję, iż wystąpi w najbliższych tygodniach do Regionalnej Dyrekcji Podatkowej Węgry Centrum o sukcesywny zwrot podatku VAT za kolejne okresy sprawozdawcze tj. okres od stycznia 2013 do lipca 2017. Emitent szacuje, iż potencjalne korzyści z tytułu zwrotu podatku VAT za ww. okres mogą wynieść łącznie w przybliżeniu 9,5 mln zł, przy czym na dzień podjęcia kierunkowej decyzji co do wystąpienia o zwrot podatku VAT za ww. okres Emitent nie jest w stanie określić wysokości potencjalnych korzyści i prawdopodobieństwa otrzymania zwrotu. Ze względu na niepewne stanowisko Regionalnej Dyrekcji Podatkowej Węgry Centrum w kontekście ewentualnego zwrotu podatku VAT za wyżej wymienione okresy Zarząd Spółki nie zdecydował się rozpoznać przychodu z tego tytułu w 2017 roku.